

veiligheidsregio utrecht

REGIONAAL CRISISBEHEERSINGSPLAN

Van de Veiligheidsregio Utrecht

Vastgesteld in de vergadering van
het Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Utrecht
en het Regionaal College Politie Utrecht
d.d. 6 juli 2009

**Regionaal
Regionaal crisisbeheersingsplan
2009 - 2012**

DEEL I

6 juli 2009

Documentbeheer

Documenthistorie

Versie	Datum	Wijzigingen
0.1	04-05-09	
0.2	25-05-09	
0.3	03-06-09	
1.0	15-06-09	

Beheer regionaal crisisbeheersingsplan

Het beheer ligt bij de Veiligheidsregio Utrecht

Verspreiding van het regionaal crisisbeheersingsplan

Het regionaal crisisbeheersingsplan wordt door de veiligheidsregio Utrecht verzonden naar de in bijlage 1 genoemde netwerkpartners.

Het regionaal crisisbeheersingsplan is een uitgave van de Veiligheidsregio Utrecht

Veiligheidsregio Utrecht
Kobaltweg 59-61
3542 CE Utrecht
Tel: (030) 240 44 00
www.vru.nl

Besluit

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 18 juni 2009;

gelet op artikel 3, lid 1 van de Wet rampen en zware ongevallen;

overwegende hetgeen wordt beschreven in het wetsvoorstel op de veiligheidsregio's;

Besluit:

Met ingang van 6 juli 2009 het Regionaal crisisbeheersingsplan 2009-2012 vast te stellen ter vervanging van de lokale regionaal crisisbeheersingsplannen 2004-2009;

6 juli 2009

de secretaris,

de voorzitter,

VOORWOORD

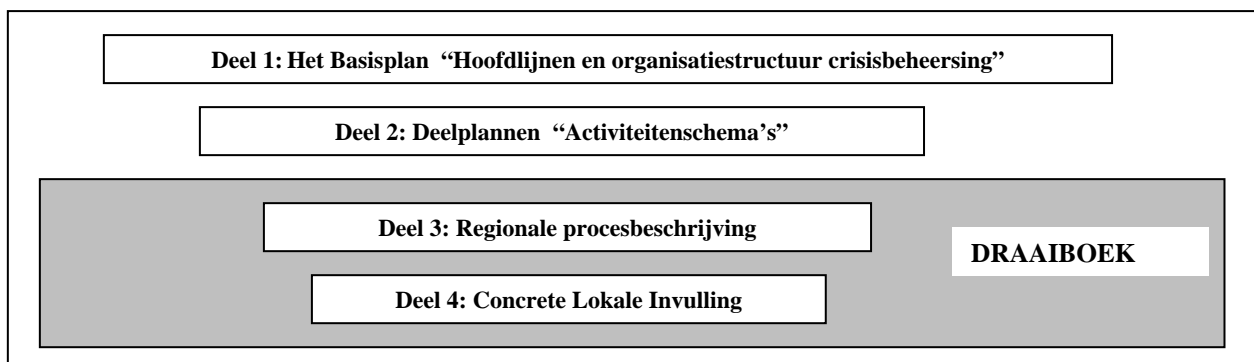
De samenleving is door maatschappelijke, technologische en biologische ontwikkelingen kwetsbaarder geworden. Van de overheid wordt verwacht dat zij risico's inventariseert, analyseert en zo nodig tot aanvaardbare proporties terugbrengt. Verder bereidt de overheid zich voor op mogelijke crises, zodat zij in staat is snel en effectief hulp te bieden, waardoor de gevolgen van een crisis voor personen, dieren en/ of goederen zoveel mogelijk beperkt blijven. De inspanningen van de overheid laten uiteraard onverlet dat ook burgers en ondernemers zich risicobewust en veiligheidsbevorderend dienen te gedragen.

Dit regionaal crisisbeheersingsplan is een rampenplan zoals bedoeld in artikel 3 lid 1 van de Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo). Deze wet vereist dat één keer in de vier jaar het gemeentelijke rampenplan moet worden geactualiseerd, vastgesteld en getoetst. Aangezien het laatste gemeentelijk rampenplan, in de regio genoemd het crisisbeheersingsplan, dateert uit 2005 is actualisering in 2009 dus noodzakelijk.

Vooruitlopend op de wet VR (welke naar verwachting in werking zal treden in 2010) is in overleg met de provincie Utrecht, besloten om in dit regionaal crisisbeheersingsplan gedeeltelijk te anticiperen op de wet VR (verder te noemen de wet VR). In de overgangsfase is gekozen voor een praktische oplossing waarbij de voorzitter van de VRU en de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht (verder te noemen de cdK) hebben afgesproken dat in 2009 een geactualiseerd regionaal crisisbeheersingsplan wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (verder te noemen de VRU).

Het onderliggende plan is een voorloper op het regionaal crisisplan¹. In het regionaal crisisbeheersingsplan zal om deze reden ook al de nieuwe terminologie worden gebruikt van het regionaal crisisplan en de wet VR. Het college van Gedeputeerde Staten (verder te noemen GS) zal dit plan, na vaststelling door het algemeen bestuur van de VRU, toetsen waarbij al zoveel mogelijk wordt geanticipeerd op de eisen die de nieuwe wet stelt. De uitwerking van deel 4 blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De toetsing van de gemeentelijke uitwerking van deel 4 door GS zal plaatsvinden per 1 december 2009.

Het Regionaal crisisbeheersingsplan bestaat uit vier delen en is als volgt opgebouwd:

¹ Het regionaal crisisplan, zoals bedoeld in het wetsvoorstel op de VR's, zal in 2010 opgepakt worden in het project "De VRU aan de knoppen", Utrechts Regionaal Crisisplan 2009-2013.

Deel 1. Basisplan	Het basisplan geeft een beschrijving van de crisisbeheersingsorganisatie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van bestuurders en ambtelijke diensten tijdens crises en de bestrijdingsprocessen op hoofdlijnen.
Deel 2. De deelplannen	Het tweede deel bestaat uit een uitgebreide beschrijving van de rampbestrijdingsprocessen (ook wel deelplannen genoemd).
Deel 3. De draaiboeken	In het derde deel is gedetailleerd uitgewerkt hoe die deelprocessen zich wat betreft de regionale invulling in de gemeenten voltrekken; het zogenaamde format voor de draaiboeken.
Deel 4. Lokale invulling	In deel vier vindt de concrete lokale invulling voor wat betreft de gemeentelijke processen plaats. Hier worden (gemeentespecifieke) gegevens zoals locaties en functionarissen beschreven. Dit gedeelte valt onder verantwoordelijkheid van de gemeenten.

Omdat het van belang is dat de gemeenten in de regio zich op een zelfde manier voorbereiden, is dit regionaal crisisbeheersingsplan een regionaal plan dat door het Algemeen Bestuur van de VRU is vastgesteld en voor een deel anticipeert op de eisen die de wet VR aan het regionaal crisisplan stelt. De eerste drie delen zijn daardoor in alle gemeenten in de regio gelijkloidend. Voor de uitwerking van deel 4 blijft de gemeente verantwoordelijk. Toetsing hiervan door GS zal plaatsvinden vanaf 1 december 2009.

Beheer

Het beheer van het regionaal crisisbeheersingsplan ligt bij het beheersplatform van de VRU². Indien het regionaal crisisbeheersingsplan wordt gewijzigd moet het algemeen bestuur van de VRU opnieuw het geactualiseerde regionaal crisisbeheersingsplan vaststellen. Het betreft hier wijzigingen op hoofdlijnen in de delen 1, 2 en (meestal) 3. Voor een wijziging van een telefoonnummer in de uitwerking (deel 4) hoeft uiteraard niet het gehele regionaal crisisbeheersingsplan opnieuw te worden vastgesteld. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actueel houden van het onderdeel lokale processen van deel 4 van het plan.

Inhoud regionaal crisisbeheersingsplan

De minister van BZK heeft bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) een aantal kwaliteitseisen gesteld aan de voorbereiding van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het gaat daarbij in ieder geval om de basisvereisten crisisbeheersing die door de minister worden vastgesteld ten aanzien van de volgende onderdelen:

- melding en alarmering
- op- en afschaling,
- leiding en coördinatie en
- informatiemanagement.

In dit deel (deel 1) wordt de crisisbeheersing beschreven aan de hand van de bovengenoemde basisvereisten crisisbeheersing.

² Dit is een multidisciplinaire werkgroep die zich buigt over alle multidisciplinaire planvorming.

- Hoofdstuk 1** In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de (nieuwe) wet- en regelgeving, de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, de samenhang van het plan met andere plannen en de afstemming met andere overheden, crisispartners en regio's.
- Hoofdstuk 2** Melding en alarmering wordt beschreven in hoofdstuk 2.
- Hoofdstuk 3** Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de op- en afschaling volgens de Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure, kortweg GRIP genaamd. Naast de vier fasen van de GRIP komt de politiestructuur Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO) aan de orde. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een beschrijving van de afschaling en overgang naar de nazorgfase.
- Hoofdstuk 4** In hoofdstuk 4 wordt de leiding en coördinatie ten tijde van een crisis beschreven.
- Hoofdstuk 5** In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op het onderdeel Informatiemanagement en de regionale ontwikkeling hiervan.
- Hoofdstuk 6** In het laatste hoofdstuk wordt op hoofdlijnen beschreven hoe de rampbestrijdingsprocessen zijn georganiseerd en welke samenhang er tussen de verschillende deelplannen is.

Oude versus nieuwe wetgeving

In dit plan wordt vooruitlopend op de nieuwe wet VR de situatie beschreven vanuit de nieuwe rollen, taken en verantwoordelijkheden. Hieronder is kort de rolverdeling onder de huidige wetgeving beschreven.

Planvorming en toetsing

Het college van burgemeester en wethouders is op grond van artikel 2 van de Wrzo belast met de voorbereiding op rampen, zware ongevallen (en crises), bevordert het maken van afspraken in regionaal verband en ziet toe dat bestuurlijk en operationeel wordt geoefend. In het kader van een afdoende voorbereiding stelt het college tenminste eenmaal per vier jaar het gemeentelijk regionaal crisisbeheersingsplan³ vast, waarna het ter kennisneming wordt gezonden aan de gemeenteraad. Het regionaal crisisbeheersingsplan en de daarbij horende uitwerkingen van de deelplannen worden vervolgens binnen één maand na vaststelling integraal ter toetsing aangeboden aan het college van Gedeputeerde Staten van Utrecht.

Het huidige stelsel van planvorming is gebaseerd op de Wrzo en de Wet kwaliteitsbevordering rampenbestrijding (WKR). Daarbij zijn ook het maken van een gemeentelijk rampenplan (artikel 3 lid 1 van de Wrzo) en rampbestrijdingsplannen verplicht gesteld.

De gemeentelijke rampenplannen zijn de operationele plannen met de algemene, generieke organisatie en aanpak van de rampenbestrijding, met een beschrijving van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Rampbestrijdingsplannen zijn de operationele plannen waarin meer in detail en specifiek de aanpak van concrete rampsituaties, zoals een ongeval in een chemisch bedrijf of een verkeersongeval in een tunnel, is beschreven. De keuze voor welke rampscenario's een rampbestrijdingsplan wordt gemaakt, ligt in beginsel bij de burgemeester. Bij AMvB kunnen categorieën inrichtingen alsmede luchtvaartterreinen worden aangewezen waarvoor een rampbestrijdingsplan moet worden vastgesteld. De burgemeester stelt deze vast en informeert de Raad hierover. Om te komen tot een operationeel werkbaar situatie wordt in regionaal verband door een multidisciplinaire werkgroep (waarvan de provincie tevens deel uitmaakt) een model rampenbestrijdingsplan ontwikkeld. Binnen de regio wordt gewerkt met een model rampbestrijdingsplan. Dit model wordt in 2009 geactualiseerd en ingekort en zal als format dienen voor alle toekomstige regionale rampbestrijdingsplannen.

³ In de wettekst rampenplan.

In het huidige stelsel wordt het gemeentelijk rampenplan voor toetsing naar GS gestuurd. De rampbestrijdingsplannen worden voor toetsing aan de cdK gestuurd.

Gezien het wetsvoorstel van de wet VR is in overleg met de provincie Utrecht, die op basis van de Wrzo de toetsende instantie is, besloten om in dit regionaal crisisbeheersingsplan gedeeltelijk te anticiperen op artikel 14 van de wet VR. Hierin wordt beschreven dat het bestuur van de Veiligheidsregio één keer per vier jaar een regionaal crisisplan moet vaststellen⁴. Met de vaststelling van dit regionaal crisisbeheersingsplan wordt getracht om te voldoen aan zowel de oude als de nieuwe wetgeving.

GS heeft bij in werking treding van de wet VR geen toetsende rol meer. Die rol wordt door de inspectie Openbare Orde en Veiligheid overgenomen. Gezien het feit dat de wet VR nog niet in werking is getreden zal het regionaal crisisbeheersingsplan voor toetsing gestuurd worden naar GS. Het plan zal onder de wet VR ter informatie toegezonden worden aan de cdK.

Rol cdK en minister van BZK

De commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht kan in geval van een ramp, zwaar ongeval of crisis van een meer dan plaatselijke betekenis op grond van artikel 12 Wrzo een aanwijzing geven over het te voeren beleid ten aanzien van de bestrijding hiervan. Deze voorziet erin de belangen van de verschillende gemeenten indien nodig tegen elkaar af te wegen. Het kan nodig zijn te coördineren tussen gemeenten onderling of tussen gemeenten en andere (rijks)diensten in de provincie. Ook hiertoe strekt de bestuurlijke coördinatie van de commissaris zich uit. De commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht kan naar zijn bevinden een Operationeel Leider aanwijzen. De commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht laat zich bijstaan door een door hem samengestelde provinciale beleidsstaf en het Provinciaal Coördinatie Centrum (PCC). De rol van de cdK wordt in de wet VR anders ingevuld. Hier wordt verder op ingegaan in paragraaf 4.1.

De minister van BZK kan op grond van artikel 13 Wrzo in geval van (ernstige vrees voor het ontstaan van) een crisis, indien het algemeen belang zulks vereist, aan de commissarissen van de Koningin een aanwijzing geven over het door hen inzake de crisisbeheersing te voeren beleid. Een aanwijzing van de minister kan tot gevolg hebben dat de commissaris op zijn beurt aanwijzingen kan geven aan betrokken burgemeesters in zijn provincie.

Risico's

Iedere vier jaar moet de veiligheidsregio op basis van de Wrzo een risico-inventarisatie maken. Het Regionaal Beheersplan Rampenbestrijding (RBR) moet hierop worden gebaseerd. Deze verplichting bestaat ook onder de Wet VR echter dan zal de risico-inventarisatie een onderdeel zijn van het regionaal beleidsplan. Aangezien het regionaal beleidsplan pas bij de inwerkingtreding van de wet VR geschreven zal worden, wordt in paragraaf 1.5 van dit regionaal crisisbeheersingsplan toch kort ingegaan op de risico's en wordt beschreven hoe dit in de tussenliggende periode is geborgd..

⁴ In het regionaal crisisbeheersingsplan zal om die reden ook al de nieuwe terminologie worden gebruikt van het regionaal crisisplan en de wet VR.

Hoofdstuk 1	Crisisbeheersing	9
1.1	Inleiding	
1.2	Wet- en regelgeving	
1.3	Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	
1.4	Planvorming	
1.5	Risico's	
1.6	Kort overzicht van calamiteiten in de regio	
1.7	Afstemming met andere partijen	
1.8	Toezicht	
Hoofdstuk 2	Melding en alarmering	13
2.1	Melding	
2.2	Alarmering	
Hoofdstuk 3	Op- en afschaling	18
3.1	Afkondiging GRIP	
3.2	GRIP niveaus	
3.3	Afschaling	
3.4	Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO)	
3.5	Overgang naar nazorgfase	
Hoofdstuk 4	Leiding en coördinatie	22
4.1	Opperbevel	
4.2	Operationele Leiding	
4.3	Beleidsadvisering	
4.4	Uitvoeringscoördinatie	
4.5	Coördinatie plaats incident	
4.6	Regionale poolvorming	
4.7	Verantwoording	
Hoofdstuk 5	Informatiemanagement	30
5.1	Inleiding	
5.2	Doorontwikkeling multidisciplinaire informatievoorziening	
Hoofdstuk 6	Plannen op hoofdlijnen	32
6.1	25 rampbestrijding deelprocessen	
6.2	Cluster A: Bron- en effectbestrijding	
6.3	Cluster B: Geneeskundige hulpverlening	
6.4	Cluster C: Rechtsorde en verkeer	
6.5	Cluster D: Bevolkingszorg	
6.6	Algemene en ondersteunende processen	
6.7	Uitwerking in de deelplannen	
Bijlagen		40
Bijlage 1	Overzicht van netwerkpartners	
Bijlage 2	Crisisbeheersingsprocessen	
Bijlage 3	Begripsomschrijvingen	
Bijlage 4	Afkortingenlijst	

1. Crisisbeheersing

1.1 Inleiding

Gezien het wetsvoorstel van de wet VR (welke naar verwachting in werking zal treden in 2010) is in overleg met de provincie Utrecht, die op basis van de Wrzo de toetsende instantie is, besloten om in dit regionaal crisisbeheersingsplan gedeeltelijk te anticiperen op artikel 14 van de wet VR. Hierin wordt beschreven dat het bestuur van de Veiligheidsregio één keer per vier jaar een regionaal crisisplan moet vaststellen.

In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de nieuwe wet, de daarin beschreven taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en de opzet van dit regionaal crisisbeheersingsplan in het licht van de nieuwe wettelijke ontwikkelingen.

Het regionaal crisisbeheersingsplan en de daarbij horende uitwerkingen van de deelplannen worden binnen één maand na vaststelling integraal ter toetsing aangeboden aan het college van GS van Utrecht. Ter kennisname en afstemming wordt het regionaal crisisbeheersingsplan gezonden aan de organisaties en personen, zoals deze in de verzendlijst zijn opgenomen (zie bijlage 1).

1.2 Wet- en regelgeving

De organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing is de afgelopen jaren verschillende malen onderzocht, onder andere naar aanleiding van de vuurwerkkramp in Enschede en de cafébrand in Volendam. Eveneens zijn over deze organisatie de afgelopen jaren diverse adviezen uitgebracht. De conclusies van onderzoeken en adviezen wijzen steeds in dezelfde richting: de huidige organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing kan en moet beter. De huidige organisatie biedt onvoldoende oplossing voor de steeds complexere en ingrijpender rampen en crises die ons bedreigen.

In de huidige wetgeving zijn de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende actoren onvoldoende helder en eenduidig geregeld. De oplossing dient volgens het kabinet gevonden te worden in de wettelijke verankering van een multidisciplinaire, bovenlokale bestuurs- en organisatievorm voor de bestrijding van brand, zware ongevallen en rampen en de crisisbeheersing: de veiligheidsregio geheten.

De wet VR integreert de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (Wet GHOR) en de Wrzo, de wetten die op dit moment de brandweezorg, de geneeskundige hulpverlening en de rampenbestrijding regelen. Zij beoogt een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing onder één regionale bestuurlijke regie te realiseren. De wet VR biedt de grondslag voor het instellen van een gemeenschappelijke regeling waaraan de uitvoering van brandweertaken en taken in het kader van de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen worden opgedragen. Daarnaast regelt deze wet dat het regionale bestuur een coördinerende rol vervult bij de bestrijding van rampen en de beheersing van een crisis door zowel afstemming tussen partners binnen de veiligheidsregio als daarbuiten te organiseren en faciliteren.

Met de veiligheidsregio wordt uitvoering gegeven aan de eerdergenoemde noodzaak om de bestuurlijke en operationele slagkracht te versterken. Samenwerking verhoogt kennis en deskundigheid op gemeentelijk niveau op het gebied van brandweer, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Veiligheid is bij uitstek een lokale aangelegenheid, maar gemeenten zijn vaak te klein om zich goed voor te bereiden op alle typen branden, rampen en crises dan wel daarbij handelend op te treden. Schaalvergroting door regionalisering biedt belangrijke mogelijkheden voor verbetering. Gemeenten kunnen een beroep doen op de deskundigheid, capaciteit en technische middelen die de regio beschikbaar heeft. Met de schaalgrootte van

de regio kunnen gemeenten zich ook beter voorbereiden op nieuwe dreigingen zoals terrorisme, pandemie of nucleaire ongevallen terwijl de diensten nu veelal zijn georiënteerd op «klassieke» rampen, zoals verkeersongevallen, grote branden, ongevallen met explosieve of giftige stoffen, ongevallen in tunnels, overstromingen, natuurbranden of paniek in een grote menigte. Ook kan er beter en meer multidisciplinair geoefend en samengewerkt worden omdat het bestuur samenhangend beleid voor alle diensten kan opstellen. Niet voor niets is al jaren de trend van samenwerking tussen gemeenten op dit terrein waarneembaar.

Elke veiligheidsregio in Nederland moet een goed geoefende professionele organisatie zijn voor rampenbestrijding en crisisbeheersing. De veiligheidsregio kent korte bestuurlijke lijnen en kan adequaat en daadkrachtig handelen als het noodzakelijk is. In de wet VR vindt ook de verankering plaats van het beleid over de informatie- en communicatievoorziening bij de rampenbestrijding en crisisbeheersing en komt de samenwerking met onder andere Defensie en de waterschappen uitdrukkelijk in beeld.

1.3 Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

De samenvoeging van de drie genoemde wetten leidt er toe dat verschillende bevoegdheden en verantwoordelijkheden op het terrein van rampenbestrijding, zoals die in de Wrzo zijn opgenomen, in de wet VR terugkeren.

Evenals in de Wrzo wordt de gemeente belast met de voorbereiding op rampen. Ook blijft de burgemeester ingevolge de Gemeentewet belast met de handhaving van de openbare orde en heeft hij in dat verband het gezag over de politie; tevens blijft de burgemeester belast met het opperbevel over de brandweer. Deze bevoegdheden zijn verbonden aan het burgemeestersambt; hij beschikt dus ook op het moment dat een lokale ramp of crisis zich daadwerkelijk voltrekt, over deze bevoegdheden.

Het wetsvoorstel introduceert een éénhoofdig gezag; in het geval van een bovenlokale ramp of crisis oefent de voorzitter van de veiligheidsregio deze bevoegdheden uit. Hier wordt in hoofdstuk 4 verder op ingegaan.

De samenleving wordt niet alleen geconfronteerd met “klassieke” rampen, maar ook steeds vaker met nieuwe crises typen. Het gaat dan om situaties waarin in een of meer gemeenten vitale belangen van de samenleving, dat wil zeggen de territoriale veiligheid, de economische veiligheid, de ecologische veiligheid, de fysieke veiligheid of de sociale en politieke stabiliteit, zijn aangetast of dreigen te worden aangetast. Op rijksniveau is in eerste instantie een vakminister verantwoordelijk voor de aanpak van een crisis. Het effect van een crisis manifesteert zich doorgaans vooral op decentraal niveau. Daar is de aantasting van de vitale belangen van de samenleving daadwerkelijk aan de orde. In de wet VR is daarom opgenomen dat de veiligheidsregio zich niet alleen voorbereidt op rampen, maar ook op crises die zich in de regio kunnen voordoen. Daarnaast zal op centraal niveau de voorbereiding op een crisis en het daadwerkelijke optreden tijdens een crisis door een vakminister plaatsvinden, vanuit een functioneel perspectief en gericht op het daadwerkelijk beheersen van de crisis. Dit optreden van een vakminister zal daarbij gebaseerd zijn op specifieke wetgeving, waarin die minister de bevoegdheid heeft om binnen zijn beleidsdomein de nodige maatregelen te treffen om een crisis daadwerkelijk op te lossen. Voor de vakminister die de daadwerkelijke crisisbeheersing vanuit de functionele lijn aanstuurt en in dat verband alle maatregelen treft die daarvoor noodzakelijk zijn, is de voorzitter van de veiligheidsregio, op decentraal niveau het eerste aanspreekpunt wat betreft de openbare orde, zodra het een bovenlokale crisis betreft. Deze zal, zo mogelijk, over de door hem te nemen maatregelen overleg voeren in het Regionaal Beleidsteam (verder te noemen RBT), waarin in ieder geval de betrokken burgemeesters bijeen zijn. Het ligt evenzeer in de rede dat een vakminister de maatregelen die hij voornemens is te nemen en die het domein van de burgemeesters raken, afstemt met de voorzitter van de veiligheidsregio, al dan niet in het RBT. De decentrale bevoegdheden laten de

bevoegdheden van een vakminister bij crises onverlet: de minister blijft ten volle verantwoordelijk voor de daadwerkelijke beheersing van crises en kan daartoe binnen zijn bevoegdheid alle maatregelen treffen, die daarbij nodig zijn.

1.4 Planvorming

Landelijk is door het ministerie van BZK geconstateerd dat sprake is van een zekere mate van planfixatie. Planvorming is geen doel op zich maar is gericht op een gestructureerde voorbereiding van een organisatie die in een acute ramp of crisissituatie in staat is adequaat op te treden en doelgericht te handelen. Het gebruiken van plannen voor de structurering van de uitvoering staat dus centraal bij deze planstructuur en niet het hebben van een plan. Helaas heeft het strikt naar de letter toepassen van de wet- en regelgeving en het systeem van toetsen het tegenovergestelde in de hand gewerkt.

Om tot een goede afstemming van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden te komen, is in de wet VR het bestuur van de veiligheidsregio, naast de voorbereiding op rampen en zware ongevallen, tevens belast met de voorbereiding op crises. In tegenstelling tot de huidige situatie, waarin alle gemeenten zich afzonderlijk voorbereiden op rampen, zware ongevallen en crises, zal in de nieuwe situatie deze planvoorbereiding nog slechts door het regionale bestuur plaatsvinden.

Het wetsvoorstel verplicht tot het maken van een drietal plannen:

- het regionaal beleidsplan,
- het regionaal crisisplan en
- het rampbestrijdingsplan, voor luchtvaartterreinen en categorieën inrichtingen die bij AMvB zijn aangewezen.

Het beleidsplan komt in de plaats van het regionaal beheersplan rampenbeheersing. Het beleidsplan komt tot stand op basis van een risico-inventarisatie welke bestaat uit een beschrijving en risicoanalyse van branden, rampen of crises die zich binnen het territorium van de veiligheidsregio kunnen voordoen. Bij de totstandkoming daarvan worden alle relevante crisispartners betrokken om een bijdrage te leveren aan het risicoprofiel van de veiligheidsregio. Deze inbreng wordt geleverd door gemeenten, maar ook door daartoe door de vakministers aangewezen vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van grote bedrijven of instanties die bij de beheersing van een crisis mogelijk een rol zullen spelen. In het beleidsplan zal bij de afzonderlijke risico's geïnventariseerd worden welke rol het bestuur ten tijde van een crisis moet vervullen, hoe de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken moeten worden afgebakend en op welke wijze afstemming met andere bestuurders en met crisispartners zal plaatsvinden.

Het crisisplan komt in de plaats van de (gemeentelijke) rampenplannen en beschrijft de organisatie, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio stelt het crisisplan ten minste eenmaal per vier jaar vast. Het crisisplan is een operationeel plan, dat de generieke aanpak van rampen en crises in de regio beschrijft. Een crisisplan bevat bijlagen, waaronder procesdraaiboeken, die vergelijkbaar zijn met de huidige bijlagen bij de rampenplannen. Hierin zijn voor al deze processen de uitvoeringsafspraken met de hulpdiensten en gemeentelijke organisaties beschreven.

Het crisisplan dient niet strijdig te zijn met andere wettelijk voorgeschreven plannen op het gebied van crisisbeheersing. Het gaat hierbij in ieder geval om de volgende plannen:

- het plan, bedoeld in artikel 4, vijfde lid, van de Wet ambulancezorg;
- de maatregelen die op grond van artikel 27 zijn getroffen;
- calamiteitenplannen als bedoeld in artikel 69 van de Waterstaatswet 1900 die betrekking hebben op geheel of ten dele binnen de veiligheidsregio gelegen waterstaatswerken;
- het beveiligingsplan, bedoeld in artikel 37e van de Luchtvaartwet;

- het veiligheidsbeheersplan, bedoeld in artikel 7 van de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels;
- het bepaalde bij of krachtens hoofdstuk VI van de Kernenergiewet; Tweede Kamer, vergaderjaar 2006–2007, 31 117, nr. 3 17
- met crisisplannen, vastgesteld voor het gebied van aangrenzende veiligheidsregio's.

In het crisisplan is ook een beschrijving van de afspraken met de crisispartners over crisisbeheersing en rampenbestrijding opgenomen. Het crisisplan is van het gemeentelijke naar het regionale niveau gebracht, omdat voor een multidisciplinaire voorbereiding en uitvoering van de rampbestrijding en crisisbeheersing regionale samenwerking noodzakelijk is. Het crisisplan dient ter kennis te worden gebracht van de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht in verband met zijn mogelijke rol in de responsfase.

Een belangrijk onderdeel van het crisisplan vormen de afspraken die zijn gemaakt met de crisispartners met betrekking tot de gemeentelijke processen. Gemeenten zijn meestal niet in staat om al deze processen gedurende lange tijd zelfstandig uit te voeren. Daarom is samenwerking tussen gemeenten noodzakelijk en worden afspraken gemaakt om deze taken gezamenlijk op te pakken binnen de veiligheidsregio. In paragraaf 4.6 wordt verder ingegaan op de ontwikkelingen van de regionale poolvorming.

1.5 Risico's

Iedere vier jaar moet de veiligheidsregio op basis van de Wrzo en de WKR een risico-inventarisatie maken. In het Regionaal Beheersplan Rampenbestrijding (RBR) worden op basis van de risico's in de regio de beleidsambities voor de komende vier jaar beschreven. Deze verplichting bestaat ook onder de wet VR echter dan zal de risico-inventarisatie een onderdeel zijn van het regionaal beleidsplan. Aangezien het regionaal beleidsplan pas bij de inwerkingtreding van de wet VR geschreven zal worden, wordt in dit regionaal crisisbeheersingsplan toch kort ingegaan op de risico's.

Binnen de regio is in 2007 het project actualisatie Risico-inventarisatie gestart. Hiermee worden de risico-inventarisaties uit de periode 2000 tot 2004 geactualiseerd hetgeen input kan leveren aan het toekomstige regionale beleidsplan. De gedetailleerde rapportage over de klassieke risico's in de regio wordt het najaar van 2009 gepresenteerd.

Het risicoprofiel van de traditionele ramp is gebaseerd op de achttien ramptypen, zoals deze zijn gedefinieerd in het project Leidraad Maatramp (LMR). In het Regionaal Beheersplan Rampenbestrijding van de VRU is in een vastgesteld uitvoeringsprogramma bepaald dat de Maatramp als onderdeel van de actualisatie van de risico-inventarisatie voor de periode 2006-2009 opnieuw moest worden vastgesteld (herijkt). Deze herijking heeft plaatsgevonden in 2007⁵.

De VRU scoort voor de LMR het hoogste niveau qua hulpvraag (niveau V). De risico's van ramptypen die de regio kenmerken zijn: verkeersongevallen op land, ongeval met brandbare en/of explosieve stoffen, ongeval met giftige stoffen, overstromingen. Deze ramptypen scoren het hoogste maatscenario ('V') en vereisen een grote hulpinzet van 5 (GHOR, brandweer, politie, gemeentelijke niet-operationele diensten en multidisciplinaire processen) disciplines tegelijk.

1.6 Kort overzicht van calamiteiten in de regio

In dit plan is de definitie van een ramp uit de wet VR als uitgangspunt gehanteerd. Gelet op de ervaringen van de laatste jaren en gelet op de nieuwe crisistypen ligt de nadruk meer op de thema's dreiging en openbare orde. Bij de voorbereiding op crises zal de regio onder meer ook rekening moeten houden met problemen in de voedselketen, besmettelijke ziekten/

⁵ Zie voor een uitgebreide regionale uitwerking de resultaten van het project Herijking Maatramp, juni 2007

epidemieën, psychocrises⁶, grootschalige evenementen, veterinaire crises, storingen in informatie- en communicatiesystemen en terrorisme.

De bovenomschreven gedachte wordt ondersteund door de praktijk in onze regio. De feitelijke crises die de afgelopen jaren in onze regio hebben plaatsgevonden, laten zien dat de hedendaagse maatschappij met calamiteiten van de meest uiteenlopende aard wordt geconfronteerd. Gelukkig was er géén crisis binnen het gebied van de VRU waarbij zoveel slachtoffers vielen als bij de crises in Enschede alhoewel het incident op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn toch een behoorlijke impact heeft gehad op de bevolking.

In enkele gevallen is ook aanzienlijke schade opgetreden al dan niet in combinatie met ingrijpende maatschappelijke ontregeling. Dergelijke calamiteiten vinden in de regel vaker en in grotere verscheidenheid plaats dan de traditionele ramp. Doorgaans gaan ze gepaard met (gecoördineerde) inzet van operationele diensten, maar sommige van de hieronder opgesomde crises hebben geen feitelijke operationele inzet geleverd, maar hebben toch op zijn minst tot aanzienlijke ambtelijke en bestuurlijke bemoeienis geleid.

- * TBC uitbraak in Zeist, 2005;
- * Trapincident in Utrecht, 2006;
- * Dreiging vogelgriep, 2006;
- * Ernstige storm met een groot aantal gestrande treinreizigers, januari 2007;
- * Kraanincident Uithof in Utrecht, januari 2007;
- * Museumbrand in Amersfoort, oktober 2007;
- * Bunkerexplosie in de Bilt, 2008;
- * Dreiging terreur (sinds 2001);
- * Dreiging Mexicaanse griep, april 2009;
- * Effecten incident Koninginnedag in Apeldoorn, 30 april 2009.

1.7 Afstemming met andere partijen

Artikel 14 van de wet VR geeft aan dat het crisisplan in ieder geval is afgestemd met crisisplannen, vastgesteld voor het gebied van aangrenzende veiligheidsregio's en van aangrenzende staten. Daarnaast maken de afspraken die de veiligheidsregio met andere betrokken partijen heeft gemaakt, onderdeel uit van het crisisplan.

De veiligheidsregio werkt als netwerkorganisatie t.a.v. planvorming al intensief samen met andere crisispartners. Na de vaststelling van het regionaal crisisbeheersingsplan zal het plan opnieuw worden afgestemd met de volgende netwerkpartners:

- Het kabinet van de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht;
- Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- LOCC
- NCC
- De DCC's van de andere departementen
- De waterschappen en hoogheemraadschappen binnen de provincie Utrecht;
- Het Openbaar Ministerie (OM)
- De GGD;
- Rijkswaterstaat (Directie Utrecht);
- De inspecteur VROM;
- Regionaal Militair Commando (defensie);
- De Kamer van Koophandel regio Midden-Nederland;
- De vitale sectoren;
- De Nationale Spoorwegen en ProRail;
- De ziekenhuizen;

⁶ Een psychocrisis is een (vermeende) gebeurtenis die ernstige/ grootschalige maatschappelijke onrust veroorzaakt. Voorbeelden hiervan zijn de moord op Fortuyn en de Utrechtse serieverkrachter).

- De Koninklijke Nederlandse Reddingsmaatschappij (KNRM);
- Regionale en lokale vervoersbedrijven;
- (petro-)Chemische industrie;
- Woningstichtingen, huisvestigingscoöperaties e.d.;
- (Vrijwilligers)organisaties als:
 - Nederlandse Rode Kruis;
 - Leger des Heils;
 - Raad van Kerken;
 - EHBO
 - Reddingsbrigade;
 - De Koninklijke Nederlandse Bond tot het Redden van Drenkelingen (KNBRD).

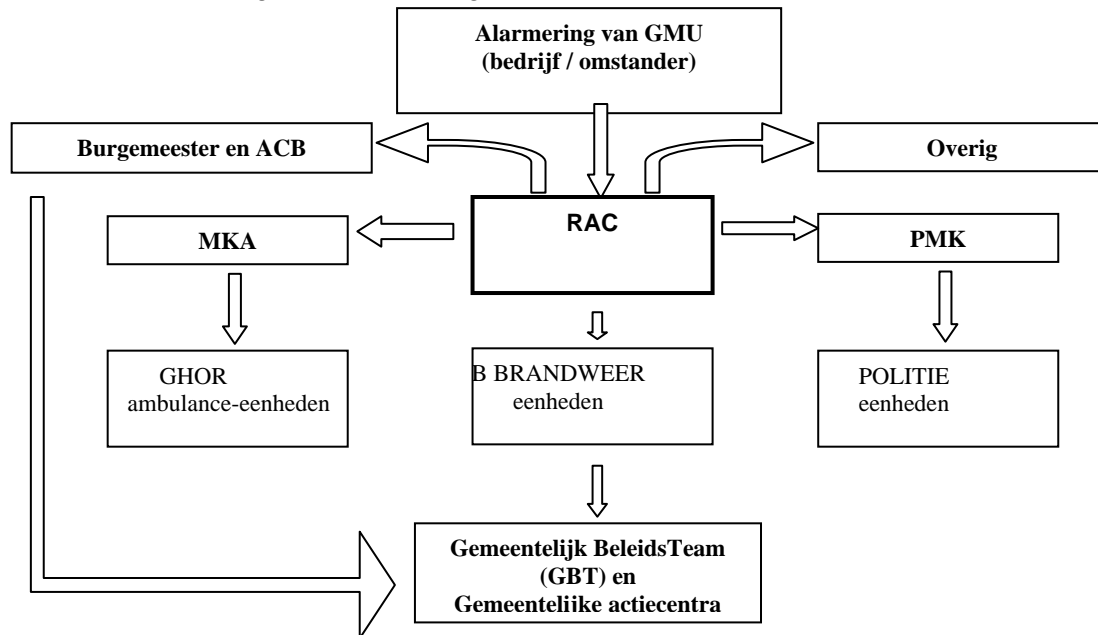
1.8 Toezicht

Het toezicht van de minister van BZK wordt in de wet VR verbreed naar alle taken van het bestuur van de veiligheidsregio. Het gaat niet alleen om de planvorming of de taakuitvoering van de brandweer en de GHOR maar ook om de multidisciplinaire voorbereiding op een ramp of crisis en het beheer en functioneren van de meldkamer en het optreden van de veiligheidsregio in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De IOOV heeft tot taak het toetsen van de wijze waarop een orgaan van een veiligheidsregio, een gemeente of een ander openbaar lichaam uitvoering geeft aan de taken met betrekking tot het voorkomen van, het voorbereiden op en het bestrijden of het beheersen van een brand, ongeval, ramp of crisis en oefent daarbij signalerend toezicht uit. Daarnaast heeft de IOOV tot taak het, in overeenstemming met de ministers van VROM, VWS, V&W en van SZW, periodiek toetsen van de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing door het bestuur van de veiligheidsregio.

2. Melding en alarmering

2.1 Melding

Meldingen van (grootschalige) ongevallen en incidenten komen via de Regionale Alarmcentrale Utrecht (RAC) bij de hulpverleningsdiensten terecht. Daar vindt een eerste beoordeling van de melding plaats en worden eenheden en functionarissen volgens standaardinstructies en -procedures gealarmeerd. De RAC treedt op als coördinatiepunt voor de regio. Bij interregionale calamiteiten zorgt de RAC voor afstemming. Alle betrokken diensten voeren de voorbereide alarmeringsinstructies uit, terwijl afhankelijk van de situatie meerdere waarschuwings- en alarmeringsfasen kunnen worden onderscheiden.

De diensten zijn verder zelf verantwoordelijk voor de eigen alarmering. De gemeente wordt gealarmeerd tot het niveau van de Adviseur Crisisbeheersing (ACB)⁷ en het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT). De ACB is veelal verantwoordelijk voor de verdere alarmering binnen de gemeente (dit valt onder het proces algemene en ondersteunende processen). De functionarissen uit de diensten die gealarmeerd worden, dienen de hogere echelons binnen hun organisatie te informeren over de stand van zaken (bijvoorbeeld de Officier van Dienst - Geneeskundig informeert de Commandant van Dienst-Geneeskundig), zodat er vanuit dit niveau indien nodig geanticipeerd kan worden op een aantal ontwikkelingen en er effectiever en efficiënter aangehaakt kan worden indien er opgeschaald moet worden. Bij een langdurig incident (bijv. meerdere dagen) zijn de diensten zelf verantwoordelijk voor het regelen van tijdige aflossing. Hierbij wordt zo veel mogelijk afstemming gezocht met de andere diensten.

Afhankelijk van de aard en omvang van een incident wordt de crisisbeheersingsorganisatie volgens vaste patronen uitgebouwd naar de crisisbeheersingsorganisatie in volle omvang. Dit laatste houdt in dat het regionaal crisisbeheersingsplan in werking treedt en dat door alle betrokkenen wordt gehandeld conform de bepalingen hiervan. In tegenstelling tot wat vaak wordt verondersteld is er geen sprake van een afzonderlijk beslissingsmoment waarop de burgemeester een “rampverklaring” afgeeft en het regionaal crisisbeheersingsplan in werking stelt. De materiële werkelijkheid die zich op enig moment manifesteert of dreigt te manifesteren, is in dit kader leidend. Dit laat onverlet dat waar mogelijk overleg plaatsvindt met het bevoegd gezag over de mate van opschaling van de verschillende diensten en organisaties.

⁷ In de ROCU-vergadering van december 2006 is er voor gekozen om Adviseur Crisisbeheersing (ACB) i.p.v. Ambtenaar Rampenbestrijding (ARB) te hanteren.

2.2 Alarmering

Binnen de opschalingstructuur bestaan vier fasen. Deze fasen zijn uitgewerkt in de zogenoemde Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure (GRIP)⁸. Het doel van de GRIP is het tijdens de bestrijding van een incident (onafhankelijk van het aantal veldeenheden) waarborgen van een goede coördinatie tussen de betrokken hulpverleningsdiensten op zowel bestuurlijk als operationeel niveau. Dit wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Communicator

Sinds oktober 2008 werkt de veiligheidsregio met de communicator. Dit systeem kan mensen via diverse communicatiemiddelen bereiken. Naast de P2000 semafoon en/of C2000 mobilfoons zijn dit ondermeer mobiele telefoons en vaste telefoons. Deze middelen zijn intelligent via oproepsenario's te bereiken. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld piketscenario's, GRIP scenario's of proces scenario's. Wanneer diensten/personen niet reageren of niet beschikbaar zijn, gaat het systeem automatisch over op back-up alarmering. In 2008 is gestart met het vullen van de communicator met gegevens van de ACB. In het derde kwartaal van 2009 zal ook de alarmering van alle GRIP teams via de communicator lopen. Het is de bedoeling dat eind 2009 de communicator ingezet wordt voor de alarmering van de gemeentelijke teams en de GHOR medewerkers. In de komende jaren zal ook de koppeling aan P2000 (alarmering brandweer) verder onderzocht worden.

Coördinatiealarm

Als zich ondanks de risicobeperkende maatregelen toch een crisis voordoet, zal de overheid vanaf het moment van de melding snel en daadkrachtig moeten optreden. Op het moment dat er sprake is van een (dreigende) crisis wordt de crisisbeheersingsorganisatie volgens een opschalingprincipe vanuit de bij de crisisbeheersing betrokken diensten (brandweer, GHOR, politie en gemeenten) in gang gezet en gevuld met hiervoor aangewezen functionarissen.

Er worden twee situaties onderscheiden waarbij opschaling noodzakelijk is: een plotselinge gebeurtenis ontwikkelt zich tot een crisis of een dreigende crisis kondigt zich aan.

Een plotselinge gebeurtenis ontwikkelt zich tot een crisis

Incidenten beginnen veelal klein, maar deze kunnen zich echter wel ontwikkelen tot een incident dat onder de noemer crisis valt. In deze ontwikkeling worden de volgende coördinatie-alarmen onderscheiden en deze worden als volgt op hoofdlijnen beschreven:

Coördinatiealarm	Reikwijdte van het incident
GRIP 0	Routine en normaal dagelijks optreden van de hulpdiensten
GRIP 1	Bronbestrijding: Incidenten met effecten tot maximaal de directe omgeving van het incident ⁹ met de behoefte aan gecoördineerd multidisciplinair optreden.
GRIP 2	Bron- en effectbestrijding: Incidenten met uitstraling en effecten naar de omgeving. ¹⁰
GRIP 3	Bedreiging van het welzijn van (grote groepen) van de bevolking: Ramp of zwaar ongeval in één gemeente met behoefte aan bestuurlijke leiding.
GRIP 4	Gemeentegrensoverschrijdende ramp, eventueel schaarste, met behoefte aan gecoördineerde bestuurlijke leiding.

⁸ Zie ook de notitie "Herziening GRIP VRU"

⁹ Het brongebied betreft het gebied direct rond de plaats van het ongeval of het incident. In dit gebied bevindt zich de bron van het incident en vindt de bronbestrijding door de operationele diensten plaats.

¹⁰ Het effectgebied is het gebied waarover de gevolgen van het incident zich uitspreiden of dreigen uit te spreiden.

In de beschrijving van de coördinatiealarmen valt op dat de GRIP-procedure zich beperkt tot het regionale niveau. De structuur van bovenregionale en landelijke incidenten zijn vergelijkbaar met GRIP 4, alleen aangevuld met de verschillende landelijk coördinatiestructuren (bijv. het Nationaal Coördinatie Centrum).

Een dreigende crisis kondigt zich aan

Naast een plotselinge gebeurtenis kan een crisis zich ook van te voren aankondigen. Voorbeelden hiervan zijn een dreigende dijkdoorbraak of een dreigende infectieziekte. Bij dreigende crises zal de opschaling anders verlopen. De opschaling is in deze gevallen veel meer beleidsmatig dan operationeel, aangezien het incident zich nog niet heeft voorgedaan. Het incident vraagt dan wel om een bepaald coördinatiealarm zonder dat alle teams binnen het coördinatiealarm actief zijn. De volgende coördinatiealarmen worden onderscheiden:

Vorbereidend Coördinatiealarm	Reikwijdte van het incident
COPI-alarm (GRIP 1);	Vorbereiding van een Commando Plaats Incident bij een dreigende crisis.
ROT-alarm (GRIP 2);	Vorbereiding van de operationele leiding bij een dreigende crisis in de regio.
GBT-alarm (GRIP 3);	Vorbereiding van de bestuurlijke leiding bij een dreigende crisis in de gemeente.
RBT-alarm (GRIP 4);	Vorbereiding van de gecoördineerde bestuurlijke leiding bij een dreigende crises in meerdere gemeenten.

3. Op- en afschaling

In dit hoofdstuk wordt de GRIP-procedure nader beschreven, waarbij wordt ingegaan op de wijze van op- en afschalen. Ook wordt kort stilgestaan bij de SGB-structuur zoals de Politie Regio Utrecht deze hanteert bij een (dreigende) crisis.

3.1 Afkondiging GRIP

De dienstdoende leidinggevende¹¹ van de brandweer, GHOR en politie bepalen per incident de omvang van de hulpverleningsorganisatie. Zij zorgen ervoor dat de eigen organisatie de hoogst haalbare kwaliteit van dat moment inzet. De omvang van de hulpverleningsorganisatie of complexiteit van het incident kan reden zijn om te gaan werken met coördinerende organen, zoals het Commando Plaats Incident (CoPI) en het Regionaal Operationeel Team (ROT). In iedere fase wordt de beslissing tot opschaling van de bestuurlijke organisatie en commandostructuur genomen binnen of door het in die fase hoogst fungerende verantwoordelijke:

1. Leider CoPI in *GRIP 1*
2. Burgemeester in *GRIP 2*.
3. Burgemeester in *GRIP 3*.
4. De voorzitter van het Regionaal BeleidsTeam (RBT) in *GRIP 4*.
Hij roept het RBT bijeen en kondigt daarmee GRIP 4 af.

Indien in geval van GRIP 2 de burgemeester slechts geïnformeerd wordt of in GRIP 2 of GRIP 3 (tijdige) afstemming met de burgemeester niet mogelijk is, kunnen de (operationeel) leidinggevend en of daartoe gemandateerde functionarissen van de politie, de GHOR, de brandweer of de gemeente in het betreffende coördinatieorgaan na onderling overleg ook besluiten tot opschaling. In die gevallen bekrachtigt de burgemeester achteraf.

Als volwaardige partner binnen de crisisbeheersingsorganisatie hebben gemeentelijke leidinggevend en (in het CoPI, ROT of het GBT) ook de mogelijkheid om een coördinatiealarm af te kondigen (veelal na overleg met de burgemeester of gemeentesecretaris). Bij de afkondiging van een coördinatiealarm door één van de diensten zijn de overige diensten gehouden de afkondiging van het coördinatiealarm te volgen. De leidinggevend en plegen voor het afgeven van een GRIP daarom zo mogelijk onderling overleg. Ook kan een bepaald GRIP-niveau gekoppeld zijn aan scenario's vanuit de verschillende rampbestrijdingsplannen (bijv. RBP Hoogwater).

3.2 GRIP-niveaus

GRIP 0: normale dagelijkse werkzaamheden.

Na melding van een incident rukken in eerste instantie de parate diensten uit. Er is in deze fase geen sprake van een GRIP alarm. Dit incident blijft binnen de gemeentegrens waarbij uitstralingseffecten beperkt zijn. In deze fase wordt het GRIP 0 alarm niet afgekondigd. De operationele diensten beginnen op een routinematige wijze volgens eigen regels en procedures met de bestrijding van het incident. Mogelijkerwijs kan een GRIP 0 incident vragen om een gecoördineerde aanpak van de deelnemende operationele diensten, te weten de politie, de brandweer en de ambulancedienst. In deze situatie is sprake van collegiaal overleg en samenwerking, ook wel **motorkapoverleg** genoemd. Dit overleg heeft geen vaste samenstelling en bestaat in ieder geval uit functionarissen die leiding geven aan de operationele eenheden van de politie, de brandweer en de ambulancedienst.

¹¹ Een gemandateerde functionaris van de operationele dienst die op dat moment de leiding heeft over de gecoördineerde hulpverlening

GRIP 1: Bronbestrijding

Als blijkt dat door de aard van het incident de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de bestrijding veranderen en de situatie vraagt om een multidisciplinair gecoördineerde aanpak, wordt het **Commando Plaats Incident (CoPI)** opgestart. Het CoPI verzorgt de coördinatie en geeft leiding aan de uitvoerende activiteiten. De oorzaken voor deze verandering kunnen zijn: de vraag om gestructureerde coördinatie (coördinatiebehoefte bij één of meerdere partijen), de behoefte aan meer materieel en de complexiteit van het incident.

In deze fase blijft het incident binnen de gemeentegrens. De nadruk ligt hierbij op de aansturing en uitvoering van operationele processen ter plaatse. Het CoPI wordt gevormd door functionarissen die leiding geven aan de operationele eenheden van de politie, de brandweer en de GHOR.

De adviseur crisisbeheersing van de gemeente wordt gealarmeerd en schat in of een liaison gemeenten gewenst is ter plaatse in het CoPI. Verder maakt een voorlichter CoPI deel uit van dit team. De functie van leider CoPI (de eenhoofdige operationele leiding) wordt in principe vervuld door de HOvD van de brandweer, tenzij de aard van het incident reden geeft om tijdens de bestrijding hiervan af te wijken. Indien er in de GRIP 1 bij de politie sprake is van een Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO), maakt afhankelijk van de aard van het incident het OM hiervan deel uit.

GRIP 2: Bron- en effectbestrijding

Als blijkt dat het incident niet efficiënt genoeg bestreden kan worden, kan worden opgeschaald naar GRIP 2. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer er sprake is van een effectgebied, hoge complexiteit (bijv. gijzeling) of hoge opschaling van één of meer operationele diensten. Het incident blijft wel binnen de gemeentegrens. Bij GRIP 2 wordt een **Regionaal Operationeel Team (ROT)** actief. De leiding over de uitvoering van de rampenbestrijding ligt bij de Operationeel Leider (OL). Bij GRIP 2 wordt een kern GBT gevormd. Wanneer er meerdere gemeentelijke processen zijn geactiveerd wordt het GMT actief.

GRIP 3: Bedreiging van het welzijn van (grote groepen) van de bevolking

Als een incident verdere bestuurlijke besluitvorming vereist, wordt opgeschaald naar GRIP-3. In dit geval is er op basis van de Wet rampen en zware ongevallen sprake van een ramp. Vanaf GRIP 3 beschikt de burgemeester over het opperbevel¹². Het incident blijft in deze fase beperkt tot de gemeentegrens en het **Gemeentelijk Beleidsteam (GBT)** en het Regionaal Operationeel Team (ROT) zijn volledig bemand. Daarnaast is een Gemeentelijke Managementteam bemand. Op het incidentterrein is het Commando Plaats Incident (CoPI) actief. Het CoPI en het ROT hebben dezelfde samenstelling als in GRIP-2.

GRIP 4: Gemeentegrens overschrijdende incidenten

Overschrijdt het incident door zijn omvang of impact de gemeentegrens, dan wordt opgeschaald naar GRIP 4 (met uitzondering van beperkte natuurbranden) en wordt een **Regionaal Beleidsteam (RBT)** ingesteld. Ook deze opschaling vindt op bestuurlijk niveau plaats, om de afstemming tussen de verschillende teams te regelen. De samenstelling van het CoPI, het ROT, het GBT, en het GMT zijn hetzelfde als in GRIP-3.

3.3 Afschaling

Op het moment dat de bestrijding van het incident bijna afgerond is en ook de bestrijding van de directe effecten geen aansturing meer behoeven, wordt met de afschaling van de ingezette hulpdiensten en bestuurlijke overlegorganen begonnen. De beslissing tot afschaling verloopt overeenkomstig de opschaling. In iedere fase wordt de beslissing tot afschaling van de bestuurlijke organisatie en commandostructuur genomen binnen of door

¹² Vanaf GRIP 3 is sprake van een crisis in de zin van de wet. Vanaf dat moment heeft de burgemeester het opperbevel. Zie ook de regionale GRIP-procedure.

de in die fase hoogst fungerende verantwoordelijke: leider CoPI in GRIP1, burgemeester in GRIP 2 (NB: Indien de burgemeester slechts geïnformeerd is over het incident, kunnen de leidinggevers van de politie, de GHOR, de brandweer of de gemeente na onderling overleg ook besluiten tot afschaling), burgemeester in GRIP3 en de voorzitter van het RBT in GRIP4.

Bij deze beslissing moet tevens worden bepaald op welke wijze de coördinatie van de nog lopende processen in de repressiefase en de nazorgfase wordt geregeld. De afschaling zal fasegewijs verlopen, waarbij de bestuurlijke en operationele afschaling veelal niet synchroon aan elkaar lopen. Hierbij dient men zich overigens bewust te zijn dat afschaling (en overigens ook opschaling) eventuele consequenties heeft voor bijvoorbeeld financiële tegemoetkomingen in het kader van het rampenfonds. De opbouw van de nazorgfase vereist vanuit de bestuurlijke overlegorganen de benodigde aandacht, waardoor de bestuurlijke afschaling vaak pas op een later tijdstip kan plaatsvinden. Een aandachtspunt hierbij is de afschaling van de bestuurlijke organisatie en de opbouw van de nazorgfase. Een scheidslijn hiertussen is moeilijk aan te geven.

3.4 Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO)

Indien er sprake is van substantiële dreiging in de vorm van grote onzekerheid of een matige informatiepositie aangaande bezoekersstromen, doelgroep gerichte informatie, politieke achtergronden, verwachte openbare orde problematiek en dergelijke wordt een Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO) ingesteld. Het SGBO bestaat uit 5 staven tezamen met de regio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek en heeft een permanente beschikbaarheid met een opkomsttijd van 1 uur.

Ook wordt een SGBO ingesteld indien er sprake is van een hoge tijdsdruk, er een buitengewone aanpak nodig is of als er bijzondere kwaliteit en/ of kwantiteit nodig is. Een SGBO kan worden ingesteld bij ernstige incidenten, calamiteiten of bijzondere activiteiten die door hun aard en/ of impact een bijzonder organisatieverband op regionaal niveau nodig maken. De volgende criteria spelen bij de besluitvorming hierover een rol:

- een substantiële dreiging ten opzichte van de veiligheid van personen en/ of goederen;
- een relatief grote onzekerheid over mogelijk te verwachten gebeurtenissen omdat er weinig informatie bekend is;
- een (al dan niet continue) hoge tijdsdruk ten aanzien van te nemen besluiten en te treffen maatregelen;
- de noodzaak van een inhoudelijk buitengewone aanpak, die niet of erg moeilijk in de reguliere organisatie valt in te passen;
- de noodzakelijke kwaliteit en kwantiteit van de in te zetten medewerk(st)ers;
- maatschappelijke impact / imago schade

Hierbij wordt gedacht aan:

a. Incidenten met een hoofdzakelijk openbare orde karakter, zoals:

- rellen;
- demonstraties;
- stakings- en/ of blokkadeacties;
- sabotage;
- bommeldingen;
- ontruimingsacties;
- evacuaties;
- (grootchalige) festiviteiten of evenementen, zoals voetbalwedstrijden, marathons, popconcerten, wielerrondes, inhuldigingen, e.d.;
- staatsbezoeken, internationale politieke bijeenkomsten, e.d..

b. Incidenten met een hoofdzakelijk justitieel karakter, al dan niet met een terroristische achtergrond:

- gijzelingen;

- ontvoeringen;
 - afpersingen;
 - gewelddadige aanslagen op personen;
 - gecoördineerde aanhoudings-, opsporings- en bewijsvergaringsacties in het kader van een recherche-onderzoek;
 - terrorisme.
- c. Incidenten met het predikaat rampen en zware ongevallen:
- milieurampen;
 - ernstige branden;
 - ernstige vormen van natuurgeweld;
 - gewelddadige aanslagen op objecten;
 - ernstige aanvaringen, aanrijdingen of vliegtuigcrashes.

De Algemeen Commandant heeft tijdens een SGBO de algehele leiding over het politieoptreden. De korpsleiding heeft de algehele eindverantwoordelijkheid en is betrokken bij diverse strategische beslissingen. De aansturing van de SGBO-structuur gebeurt bij een openbare orde aangelegenheid door de driehoek, de vijfhoek of het GBT waarin de burgemeester leidend is. De politie speelt de operationele hoofdrol, waarbij naar behoefte liaisons van de relevante diensten deel kunnen uitmaken van de SGBO-organisatie. Is er sprake van een justitieel incident, dan is een driehoek belast met de aansturing waarbij het Openbaar Ministerie de leiding heeft.

In geval van dreiging in het kader van terreur is het OM leidend. Voor wat betreft de ondersteunende maatregelen/acties van andere diensten treedt het ROT op als operationele planningsstaf. De voorbereiding op terroristische acties wordt landelijk aangestuurd met inachtneming van het gezag van de burgemeester en Officier van Justitie. Indicaties over mogelijke concrete dreigingsbeelden zullen via de lijn van politie en justitie binnenkomen. Vervolgens is het aan het bevoegd gezag om te besluiten welke maatregelen daadwerkelijk in gang zullen worden gezet om deze dreiging het hoofd te bieden en de gevolgen te beperken. In het geval van een daadwerkelijke aanslag ligt de leiding bij het ROT en functioneert het SGBO als actiecentrum van de politie.

3.5 Overgang naar nazorgfase

Van cruciaal belang is de vraag wanneer feitelijk en organisatorisch de overgang plaatsvindt van de acute fase naar de nazorgfase. Dit omslagmoment moet expliciet worden benoemd. Het omslagpunt vergt immers een andere “werkstructuur” en (mogelijk) een verplaatsing naar andere vergader- en werklocaties.

Een deel van de operationele en gemeentelijke processen speelt zich af tijdens de responsfase van het beheersen van de crisis en betreft met name operationele processen. Na afloop van de acute fase worden deze processen beëindigd. Een aantal andere processen heeft echter een doorloop naar de nazorgfase of gaat zelfs over in andere processen. De aandacht verschuift in het bijzonder naar het herstel van het maatschappelijk leven en dan komt ook de vraag aan de orde over de overgang van de eenhoofdige leiding van de burgemeester naar het herstel van het collegiaal bestuur en de daarbij behorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Duidelijk is dat het ook in de nazorgfase essentieel is dat er sprake is van een geconcentreerde projectmatige aansturing van de veelheid aan activiteiten die dan aan de orde zijn. Voor de nazorgfase zal voor wat betreft de aansturing van de ambtelijke organisatie mogelijk voorzien moeten worden in een projectorganisatie onder leiding van een projectdirecteur. De benoeming van de projectdirecteur vindt plaats vóór de initiële crisisbeheersingsorganisatie wordt ontbonden om te voorkomen dat een lacune ontstaat in de aansturing van de verschillende acties en de overdracht van relevante informatie.

4 Leiding en coördinatie

Binnen de hulpverlening zijn op hoofdlijnen twee soorten leiding te onderscheiden, te weten bestuurlijke leiding (opperbevel) en operationele leiding.

4.1 Opperbevel

Burgemeester

Bij een crisis heeft de burgemeester het opperbevel (art. 172 gemeentewet) vanaf GRIP 3. Allen die binnen zijn gemeente aan de bestrijding van de crisis deelnemen staan onder zijn bevel. Hij laat zich hierbij bijstaan door een GBT dat de burgemeester zelf samenstelt. De leden van het GBT adviseren de burgemeester inzake de beheersing van de crisis. De burgemeester kan een voorziening treffen, waarin hij bepaalt wie de operationele leiding heeft bij de beheersing van de crisis. Op grond van de Gemeentewet kan de burgemeester algemene voorschriften (noodverordeningen) afkondigen¹³ en noodbevelen geven. Bij afwezigheid van de burgemeester wordt zijn taak met de daarbij behorende bevoegdheden uitgeoefend door de loco-burgemeester of een daartoe aangewezen gemeenteraadslid. De burgemeester moet ten aanzien van het gevoerde beleid en de genomen beslissingen ten tijde van de crisis achteraf verantwoording afleggen aan de gemeenteraad.

De term opperbevel is aan verandering onderhevig. Het is niet de persoon die alle touwtjes in handen heeft maar moet kunnen vertrouwen op en toelaten van een professionele crisisbeheersingsorganisatie. De Taskforce gemeentelijke processen¹⁴ kent de burgemeester vier rollen toe:

1. Bestuurder; dagelijkse rol als lid van het college van burgemeester en wethouders, waarmee de burgemeester ook verantwoordelijk is voor de voorbereiding op rampen en/of crises;
2. Beslisser; het nemen van strategische beslissingen waarover achteraf verantwoording afgelegd wordt;
3. Burgervader; de rol in de (na)zorgfase voor de eigen bevolking;
4. Boegbeeld; de rol tijdens de ramp of crisis wanneer de burgemeester de zogenaamde communicator naar de buitenwereld is.

De commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht

De positie van de cdK verandert door de wet VR. De rol van de cdK bij het toezicht op de planvorming verdwijnt en tijdens het operationele optreden komt het primaat te liggen bij de voorzitter van de veiligheidsregio.

Toch blijft de provincie een belangrijke partner in het veiligheidsbeleid. In de uitvoering is zij in veel regio's een crisispartner (bijvoorbeeld als deskundige op het terrein van milieu of het beheer van wegen of waterwegen). Wanneer de minister, bijvoorbeeld naar aanleiding van constatering door de IOOV, overweegt te interveniëren, kan de minister de cdK verzoeken een aanbeveling over de inhoud van deze aanwijzing aan de minister te brengen. De cdK doet dit op basis van de door hem vastgestelde oorzaken van de gebleken tekortkomingen. Het gaat hier om een inschakeling van de cdK op basis van de kennis die hij in den brede heeft van de bestuurlijke verhoudingen. Hij kan door het voeren van gesprekken met de betrokken besturen in kaart brengen wat de oorzaken van de geconstateerde tekortkomingen zijn en rapporteert hierover aan de minister. De minister hoort vervolgens het bestuur van de veiligheidsregio alvorens definitief te beslissen. In alle fasen heeft de provincie daarnaast de mogelijkheid om een liaisonfunctionaris ten behoeve van de informatievoorziening in te zetten in de verschillende gremia. De voorzitter van de VRU heeft een informatieplicht aan de cdK.

¹³ Deze bevoegdheid van de burgemeester laat onverlet dat de gemeenteraad de noodverordeningen naderhand moet bekrachtigen.

¹⁴ Zie het eindrapport d.d. 5 jan. 2009

De cdK heeft 2 verschillende aanwijzingsbevoegdheden onder nieuwe wet. De eerste betreft een aanwijzing m.b.t. de samenwerking bij regionale crises. De tweede betreft een aanwijzing m.b.t. tot beleid bij regio-overschrijdende crises.

De minister van BZK

De rol van BZK zal niet veel veranderen. BZK kan in geval van (ernstige vrees voor het ontstaan van) een crisis, indien het algemeen belang zulks vereist, een aanwijzing geven over het door inzake de crisisbeheersing te voeren beleid. Voor de uitoefening van zijn taken tijdens de crisisbeheersing en de bestrijding van rampen laat de minister van BZK zich bijstaan door het Nationaal Coördinatie Centrum (NCC).

Justitie

In een vroeg stadium dient rekening te worden gehouden met een samenloop van crisisbeheersingswerkzaamheden en strafrechtelijk onderzoek naar de oorzaak van de crisis. Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De (Hoofd)Officier van Justitie heeft samen met de burgemeester het gezag over de politie. De burgemeester en de (Hoofd)Officier van Justitie plegen tijdens crises overleg over de juiste afstemming van enerzijds de maatregelen ten behoeve van de crisisbeheersing en anderzijds de maatregelen van de rechtsorde en het opsporingsonderzoek naar de oorzaak van de ramp. Afhankelijk van de aard van de crisis wordt het overleg over de afstemming van de maatregelen gevoerd binnen het driehoeksoverleg of binnen het GBT/RBT. In sommige gevallen heeft de (Hoofd)officier van Justitie de voorzittersrol, bijvoorbeeld bij gijzelingen of ontvoeringen¹⁵.

De begrippen ramp en crisis zijn in de wet VR zodanig geformuleerd dat een terroristische aanslag of dreiging daaronder kan vallen. In het Besluit van 14 december 2005, houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter¹⁶ zijn taken en bevoegdheden van de minister van Justitie opgenomen, ter voorkoming van een terroristisch misdrijf of om op voorhand de gevolgen daarvan te beperken. De bepalingen in de wet VR laten de bevoegdheden van de minister van Justitie op grond van dit besluit onverlet, noch brengt het wetsvoorstel wijziging in de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde in algemene zin. Ook brengt de wet VR geen wijziging in de positie en de rol van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTB), die, onder verantwoordelijkheid van de ministers van Justitie en van BZK, een centrale rol vervult bij de aansturing van diensten wanneer een crisis voortvloeit uit een terroristische daad.

4.2 Operationele leiding

De leiding over de uitvoering van de crisisbeheersing berust bij de Operationeel Leider (OL). De OL geeft leiding aan het ROT¹⁷. Onder operationele leiding wordt verstaan de bevoegdheid om in opdracht van de burgemeester bindende aanwijzingen te geven aan commandanten en hoofden van dienst (incl. de gemeenten) die samenwerken bij de crisisbeheersing, zonder daarbij te treden in hun verantwoordelijkheden en uitvoeringsbevoegdheden. De OL ondersteunt, faciliteert en stuurt de Leider CoPI aan. De OL adviseert het GBT en het RBT. De OL is voorzitter van het ROT. Hij fungeert als *linking pin*. De combinatiefunctie vereist veel kwaliteiten van de OL. Hij is eindverantwoordelijk voor de operationele leiding en uitvoeringscoördinatie van alle crisisbeheersingsprocessen.

De verantwoordelijkheden van de OL zijn onder meer:

- Adviseren en informeren van de burgemeester, al dan niet door tussenkomst van de voorzitter van het RBT, over te nemen maatregelen;

¹⁵ Uit: "Daar kan ik geen mededeling over doen", Rollen van het OM in de crisisbeheersing, pag. 10.

¹⁶ Staatsblad 2005, 662

¹⁷ Leidraad ROT, oktober 2008

- De vertaling van beleidsbeslissingen in operationele opdrachten;
- Het zorg dragen voor een gecoördineerde uitvoering van de crisisbeheersing door deelnemende organisaties en disciplines;
- Het scheppen van randvoorwaarden om alle crisisbeheersingsactiviteiten integraal te kunnen beheersen;
- Het vaststellen van de behoefte aan middelen en eenheden en het zodanig verdelen hiervan dat de crisisbeheersingsactiviteiten daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden (logistieke coördinatie);
- Het vaststellen van de behoefte aan bijstandspotentieel en het namens de opperbevelhebber, al dan niet door tussenkomst van het RBT, aanvragen hiervan.

4.3 Strategisch niveau

Gemeentelijk Beleidsteam

Het Gemeentelijk beleidsteam (GBT) adviseert de burgemeester ten tijde van de crisisbeheersing bij het maken van bestuurlijke afwegingen en bij het nemen van beleidsbeslissingen. Het GBT is multidisciplinair samengesteld. Naast de burgemeester, die het GBT voorzigt, nemen plaats: de commandant brandweer, de districtchef politie, de regionaal geneeskundig functionaris, de gemeentesecretaris, de ACB en een voorlichter. De samenstelling van het GBT is expliciet niet beperkt tot leidinggevenden. Afhankelijk van de mate van betrokkenheid kunnen naar behoefte per dienst of organisatie meerdere functionarissen nodig zijn of kan clustering plaatsvinden van onderscheidende betrokken diensten. Indien de aard van de crisis dat vereist kunnen ook andere vertegenwoordigers aan het GBT worden toegevoegd. Op de regel dat de burgemeester beslist wie zitting nemen in zijn GBT is één uitzondering. De hoofdofficier van Justitie besluit welke functionaris namens hem al dan niet zitting neemt in het GBT.

Regionaal Beleidsteam¹⁸

Indien een crisis méér dan één gemeente treft of dreigt te treffen, krijgen de hulpverleningsdiensten opdrachten van meerdere burgemeesters. Juist bij bovenlokale rampen en crises is het van groot belang dat het gezag berust bij één persoon en dat de hiërarchische verhoudingen duidelijk zijn. In de wet VR is derhalve voorzien in een regeling voor eenhoofdig gezag bij bovenlokale rampen en crises. Dit gezag berust bij de burgemeester die voorzitter van de veiligheidsregio is.

Uitgangspunt voor de bezetting van het regionaal beleidsteam (RBT) is het kern RBT. Het kern RBT bestaat uit: de voorzitter, de strategisch adviseur crisisbeheersing, de korpschef Politieregio Utrecht, de Hoofd Officier van Justitie, de strategisch adviseur communicatie, een secretaris en een notulist. De voorzitter kan een volledige RBT bijeen roepen. Het kern RBT wordt dan aangevuld met de burgemeesters van de betrokken gemeenten, de liaison van de cdK en andere strategische partners (zoals een dijkgraaf)¹⁹.

Het doel van het overleg in het RBT is om waar nodig tot afstemming en coördinatie te komen tussen genomen of voorgenomen maatregelen ter bestrijding van de crisis en de implicaties daarvan voor de openbare orde. Dit overleg kan in de praktijk uiteraard ook worden geïnitieerd door de crisispartners die de voorzitter van de veiligheidsregio bij hun beraad uitnodigen. Communicatie op dit niveau wordt gecoördineerd door het RBT zodat binnen de regio een regionale communicatiestrategie wordt gebruikt.

De rol van de voorzitter van het RBT wordt bij de wet VR meer formeel sturend dan coördinerend. De voorzitter kan een, voor een betrokken gemeente, bindend besluit nemen (de zogenaamde doorzettingsmacht). Dit vereist wel dat de burgemeesters van de betrokken

¹⁸ Het convenant R(C)BT welke is vastgesteld op 16 juni 2004 wordt per 1 september 2009 ingetrokken.

¹⁹ Zie ook de leidraad RBT, 27 februari 2009

gemeenten als lid van het RBT in staat zijn gesteld om deelgenoot te worden van te nemen besluiten.

De cdK is de coördinerend Rijksheer die in de bevoegdheden van de minister van BZK kan treden en aanwijzingen kan geven om de samenwerking te bevorderen, binnen een regio of tussen twee regio's bij een regio-overschrijdend incident (m.u.v. een beperkte natuurbrand op een provinciegrens) en kan aanwijzingen geven m.b.t. tot het beleid bij regio-overschrijdende crises. De cdK heeft een informatiepositie; de voorzitter van het RBT heeft een informatieplicht richting de cdK.

Als een RBT is ingesteld heeft de voorzitter van de veiligheidsregio direct zicht op de ontwikkeling die zal nopen tot bijstandsaanvraag. Als de regionale capaciteit niet volstaat, doet de voorzitter van het bestuur van de veiligheidsregio een verzoek om bijstand aan de minister van BZK. Het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC) adviseert de minister van BZK bij aanvragen om bijstand. Als de bijstand wordt verleend door een brandweerorganisatie of door een organisatie van ambulancevervoer van een andere regio, dan richt de minister zich tot de voorzitter van de betrokken regio. Als de bijstand wordt geleverd door een provinciale dienst, dan richt de minister zich tot de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht. Indien de bijstand bestaat uit personeel of materieel van een rijksdienst, dan wendt de minister zich tot de betrokken minister.

4.4 Tactisch operationeel niveau

Regionaal Operationeel Team

Het ROT zorgt voor het omgevingsmanagement en richt zich op het zogenoemde effectgebied, maar zorgt ook voor afstemming met het CoPI.

Een ROT is belast met de operationele leiding over de crisisbeheersing, de afstemming met andere betrokken partijen en adviseert het gemeentelijk of regionaal beleidsteam. Daarnaast dient het ROT bestuurders te adviseren over bestuurlijke dilemma's (wat ervoor kan zorgen dat maatschappelijke onrust weggenomen wordt) en over goede en eenduidige informatievoorziening aan de bevolking.

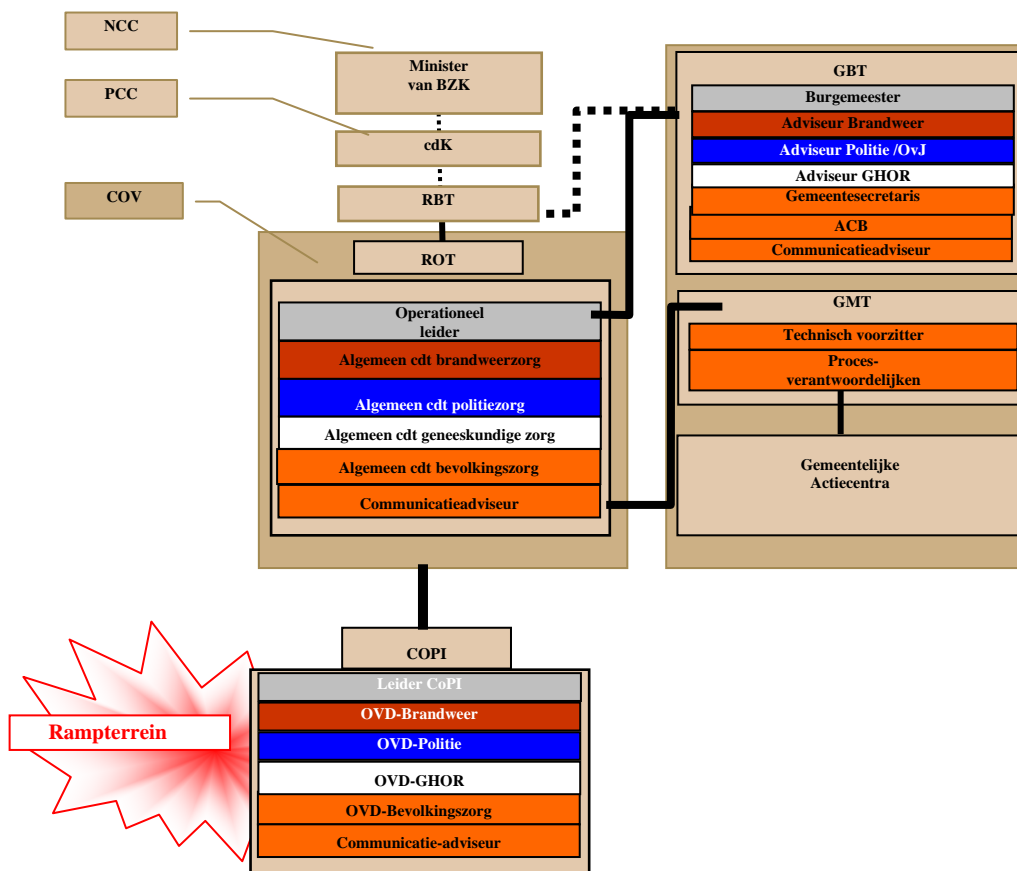
De kernbezetting van het ROT bestaat uit de volgende functionarissen vanuit de verschillende disciplines²⁰:

- Operationeel leider
- Algemeen Commandant Brandweezorg (voorheen hoofd sectie brandweer)
- Algemeen Commandant Politiezorg (voorheen hoofd sectie politie)
- Algemeen Commandant Geneeskundige zorg (voorheen hoofd sectie GHOR)
- Algemeen Commandant Bevolkingszorg (voorheen hoofd sectie gemeente)
- Algemeen Commandant Informatie
- Communicatieadviseur
- Verslaglegger / Logboekschrijver
- Plotter

De Operationeel leider kan altijd besluiten om liaisons van andere organisaties aan het ROT toe te voegen, op grond van zijn expertise vanuit privaat/publieksrechtelijke organisaties. Te denken valt bijvoorbeeld aan, maar niet uitputtend: Meetplanleider (MPL), Waterschappen, nutsbedrijven, Rijkswaterstaat, ProRail, KNRM, Defensie etc.

Tevens kan het ROT een beroep doen op diverse speciale eenheden en/of functionarissen zoals een meetplanorganisatie, etc. Deze speciale eenheden worden toegevoegd aan de procesverantwoordelijke dienst in het ROT. Het ROT stuurt de secties aan. Dat betekent dat vanuit het ROT - of in het verlengde daarvan de sectie gemeenten - het Gemeentelijk Managementteam wordt aangestuurd

²⁰ In het regionaal crisisbeheersingsplan wordt de nieuwe terminologie van de wet VR en het regionaal crisisplan gebruikt

Gemeentelijk Managementteam

Alle actiecentra van de gemeenten worden aangestuurd door het gemeentelijk managementteam (GMT). De voorzitter van het GMT geeft leiding aan de uitvoeringscoördinatie van de gemeentelijke processen, binnen de afstemmingsvoorwaarden van de OL. De voorzitter is als zodanig de *linking pin* tussen het ROT en het GMT. Hierbij moet opgemerkt worden dat sommige gemeenten van deze structuur afwijken.

4.5 Coördinatie plaats incident

Motorkapoverleg

Na melding van een incident rukken in eerste instantie de parate diensten uit. Afhankelijk van de aard van het incident zullen eenheden van zowel brandweer, politie en ambulancedienst aan de incidentbestrijding deelnemen. Deze operationele diensten beginnen op een routinematige wijze volgens eigen regels en procedures met de bestrijding van het incident. Mogelijkerwijs kan een incident vragen om een gecoördineerde aanpak van de deelnemende operationele diensten. In deze situatie is sprake van collegiaal overleg en samenwerking, ook wel motorkapoverleg genoemd. Dit overleg heeft geen vaste samenstelling en bestaat in ieder geval uit functionarissen die leiding geven aan de operationele eenheden van de politie, de brandweer en de ambulancedienst. Daar waar nodig, kan dit overleg worden aangevuld met functionarissen die vanuit hun specialisme een toegevoegde waarde hebben, bijvoorbeeld een processpecialist van een bedrijf. Indien er sprake is van voorlichting dan gebeurt dit door elke dienst, volgens eigen procedures. Bij incidenten met een politiek-maatschappelijke impact wordt de burgemeester geïnformeerd. Dit ter beoordeling van de

aanwezige leidinggevende van één van de operationele diensten of op basis van lokale afspraken.

CoPI

Als blijkt dat door de aard van het incident de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot de bestrijding veranderen en de situatie vraagt om een multidisciplinair gecoördineerde aanpak, wordt het Commando Plaats Incident (CoPI) opgestart. Het CoPI verzorgt de coördinatie en geeft leiding aan de uitvoerende activiteiten. De nadruk ligt hierbij op de aansturing en uitvoering van operationele processen ter plaatse. Het CoPI wordt gevormd door functionarissen die leiding geven aan de operationele eenheden van de politie, de brandweer, de GHOR en de Officier van Dienst-Bevolkingszorg (voorheen de liaison gemeente). De functie van leider CoPI (de eenhoofdige operationele leiding) wordt in principe vervuld door de HOVD van de brandweer, tenzij de aard van het incident reden geeft om tijdens de bestrijding hiervan af te wijken. In de nieuwe Sectie Informatie CoPI²¹ zal de Officier van Dienst Informatie (OVD-I) i.s.m. de Ondersteuningsfunctionaris de informatievoorziening verzorgen. De OVD-I zal sitraps schrijven en Multiteam vullen.

De Adviseur Crisisbeheersing van de gemeente wordt gealarmeerd en schat in of een Officier van Dienst-Bevolkingszorg gewenst is in het CoPI, die zonedig één of meerdere gemeentelijke processen kan activeren. Verder maakt een voorlichter deel uit van dit team. Deze voorlichter wordt betrokken uit één van de diensten.

Daar waar nodig kan dit overleg worden aangevuld met één of meerdere functionarissen die vanuit hun specialisme een toegevoegde waarde hebben, bijvoorbeeld een Adviseur Gevaarlijke Stoffen (AGS) of een specialist van een bedrijf.

De burgemeester wordt geïnformeerd over het incident, tenzij er lokaal andere afspraken zijn gemaakt. In deze fase heeft de burgemeester nog niet het opperbevel in de zin van de Wet Rampen en Zware Ongevallen. Indien er in GRIP 1 bij de politie sprake is van een Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO), maakt afhankelijk van de aard van het incident het Openbaar Ministerie hiervan deel uit.

4.6 Regionale poolvorming

Om invulling te geven aan de gemeentelijke crisisbeheersingstaken en -werkzaamheden tijdens en na een crisis daadwerkelijk te kunnen uitvoeren moeten de verschillende gemeentelijke processen geoperationaliseerd worden. De praktijk heeft geleerd dat bij grotere crises de gemeentelijke schaal van taakuitvoering ontoereikend is en dat het gewenst is om in te zetten op samenwerking binnen de VRU.

Ook uit de inventarisatie, uitgevoerd door de werkgroep "De Vos"²², is gebleken dat de meeste gemeenten in de VRU afzonderlijk te weinig personele capaciteit hebben om, bij een eventuele crisis, alle functies in de crisisbeheersingsorganisatie in te kunnen vullen. Voor eventuele aflossing is soms helemaal geen capaciteit beschikbaar. Om de gemeentelijke kolom te versterken is samenwerking dus noodzakelijk. Bovenstaande feiten hebben geleid tot initiatieven voor het opzetten van regionale pools. De ondersteuning vindt plaats met de inzet van regionale pools, één en ander conform het model dat al enige jaren van toepassing is op het proces voorlichting/ communicatie bij rampen.

Het beoogd effect van de poolvorming is tweeledig. De kwaliteit en de kwantiteit van de uitvoering van gemeentelijke processen ten tijde van een crisis of een ramp zijn bij alle gemeenten in de VRU op een gelijkwaardig niveau. Daarnaast betekent dit een vergroting van de betrokkenheid voor de gemeentelijke crisisbeheersing.

²¹ Operationeel in september 2009

²² Deze inventarisatie is uitgevoerd eind 2004/begin 2005 en was in het kader van het regionale project "versterking gemeentelijke rampenbestrijdingsprocessen".

Op 9 januari 2009 is de nota: "Operationaliseren gemeentelijke processen" vastgesteld in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio. In navolging daarop hebben alle 29 colleges in de regio ingestemd met deze nota en het convenant "Operationaliseren Gemeentelijke Processen". Alle gemeenten participeren hiermee in de regionale poolvorming.

4.7 Verantwoording

Lokaal

Voor zover het een 'lokale' crisis betreft berust het gezag m.b.t. de bestrijding daarvan bij de burgemeester van de betreffende gemeente. Op grond van de gemeentewet dient hij daarover verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad. Door middel van de actieve informatieplicht geeft de burgemeester de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft. De beoordeling welke informatie aan de raad wordt verstrekt ligt bij de burgemeester. Daarnaast geeft hij de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen. Aan deze passieve informatieplicht hoeft de burgemeester niet te voldoen als het verstrekken van de informatie in strijd is met het openbare belang. Ook deze beoordeling ligt bij de burgemeester.

Regionaal

Nadat de bovengemeentelijke crisis is beëindigd, verloopt het proces van verantwoording over het gevoerde beleid als volgt. De voorzitter van de veiligheidsregio brengt, in overeenstemming met de burgemeesters die zitting hebben gehad in het RBT (schriftelijk) verslag uit over het verloop van de gebeurtenissen en de genomen besluiten. Zij beantwoorden voorts schriftelijk de vragen van de afzonderlijke gemeenteraden die naar aanleiding van het uitgebrachte verslag worden gesteld. Indien de burgemeesters van de betrokken gemeenten hebben ingestemd met de besluiten van de voorzitter van de veiligheidsregio, kan elke burgemeester daarna afzonderlijk aan zijn gemeenteraad verantwoording afleggen.

In de gevallen waarin de voorzitter van de veiligheidsregio besluiten neemt waarover in het RBT geen overeenstemming kon worden bereikt, verloopt de procedure op onderdelen anders. In het verslag dat over het verloop van de gebeurtenissen en de genomen besluiten wordt uitgebracht, zal dit opgenomen worden. Voorts verplicht het wetsvoorstel de voorzitter van de veiligheidsregio om na de procedure van schriftelijke verantwoording op verzoek van de desbetreffende gemeenteraad mondeling inlichtingen te komen verschaffen over het bestreden besluit. Dat laatste impliceert dat de voorzitter van de veiligheidsregio in de desbetreffende gemeenteraad persoonlijk verantwoording moet afleggen. Aldus is verzekerd dat in de gemeenteraad die het aangaat verantwoording wordt afgelegd door de bestuurder die verantwoordelijk is voor het genomen besluit. Op deze wijze is verzekerd dat de gemeenteraden de eigen burgemeester kunnen aanspreken op zijn rol in het RBT en daarover een oordeel kunnen uitspreken. In dit stelsel is het evenzeer mogelijk dat een gemeenteraad de voorzitter van veiligheidsregio ter verantwoording kan roepen over een hem onwelgevallig besluit waartegen de burgemeester van de desbetreffende gemeente in het RBT bezwaar heeft aangetekend. Duidelijk zal zijn dat de gemeenteraad over het optreden van de voorzitter van de veiligheidsregio een oordeel kan uitspreken. De gemeenteraad heeft echter niet de bevoegdheid aan een eventueel negatief oordeel consequenties te verbinden. Indien in het publieke proces van het afleggen van verantwoording zou blijken dat de voorzitter van de veiligheidsregio onjuist heeft gehandeld, zal de minister van BZK de betrokken burgemeester daarop aanspreken. Dat kan er in het uiterste geval toe leiden dat deze voorzitter zijn voorzitterschap van het veiligheidsbestuur moet neerleggen. Met het oog op de beoordeling door de minister van BZK van het functioneren van de voorzitter van de veiligheidsregio als eenhoofdig gezag bij bovengemeentelijke rampen en crises voorziet het wetsvoorstel in het zenden van de verantwoordingsinformatie naar de minister, zij het uitsluitend indien de voorzitter van de veiligheidsregio ook mondeling verantwoording heeft moeten afleggen in een gemeenteraad. In alle andere gevallen bestaat voor een beoordeling door de minister geen aanleiding.

5 Informatievoorziening

5.1 Inleiding

In het kabinetsstandpunt is geconstateerd dat er sprake is van fragmentatie in de informatievoorziening in het veiligheidsveld. Dat komt doordat de besluitvorming over de informatievoorziening is versnipperd en door het ontbreken van een landelijke visie en landelijke kaders. In de wet VR is opgenomen dat de veiligheidsregio's een gemeenschappelijke regeling treffen, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld, waaraan de behartiging van hun taken ten behoeve van de inrichting van een uniforme informatie- en communicatievoorziening wordt overdragen.

De taken betreffen in ieder geval het formuleren en vaststellen van gezamenlijke kaders, standaarden en kwaliteitseisen op het gebied van de informatie- en communicatievoorziening. De realisatie van de informatievoorziening van en tussen de regio's moet (door de regio's zelf) binnen deze kaders en afspraken uitgevoerd worden. Gezien het multidisciplinaire karakter van de veiligheidsregio is ook het werkgebied van het op te richten samenwerkingsverband multidisciplinair (uitgezonderd de politie).

Om voldoende voortgang te behalen is een bepaling opgenomen dat de minister van BZK een aanwijzing aan het bestuur van het bij de gemeenschappelijke regeling in het leven geroepen openbaar lichaam kan geven indien het belang van de informatie-uitwisseling dit vereist.

Over de informatie- en communicatievoorzieningen, het gebruik ervan alsmede over de informatiebeveiliging kan de minister van BZK regels geven. Tot slot kan de minister frequenties toewijzen voor de overdracht van gegevens door middel van deze voorzieningen. Soortgelijke bepalingen bestaan ook voor de politie in de huidige Politiewet 1993.

5.2 Doorontwikkeling Multidisciplinaire Informatievoorziening

In het kader van de Algemene Doorlichting Rampenbestrijding (ADR) organiseerde de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) in september 2007 een onaangekondigde rampenoefening in de Veiligheidsregio Utrecht. Op basis van de resultaten uit deze oefening is het Actieprogramma 2008-2010 Preparatie rampenbestrijding VRU opgesteld. Dit rapport beschrijft verbeterpunten op vier deelgebieden:

- versterking leiding en coördinatie rampenbestrijdingsorganisatie;
- versterking melding, alarmering en opschaling;
- versterking informatiemanagement;
- versterking gemeentelijke processen.

Om in 2010 te gaan voldoen aan de verbeterpunten op het gebied van informatiemanagement (3.) is het project Doorontwikkeling Multidisciplinaire Informatievoorziening (DMI) gestart²³. De norm waaraan de informatievoorziening moet voldoen is vastgelegd in de basisvereisten Crisismanagement en het Convenant wat de veiligheidsregio heeft afgesloten met BZK.

Het landelijke project "Netcentrisch Werken" (NEC) ondersteunt de Veiligheidsregio's bij het invullen van een gedeelte van de basisvereisten crisismanagement, met als doel het optimaliseren van de multidisciplinaire informatievoorziening en de samenwerking bij crisis- en rampenbestrijding. Deze optimalisatie is vooral gericht op een omgeving waar besluitvormers, informatieleveranciers en eenheden binnen een interactief informatienetwerk

²³ Het project zal op 1 oktober 2009 afgerond zijn. Voor meer informatie wordt verwezen naar het plan van aanpak Doorontwikkeling Multidisciplinaire Informatievoorziening Veiligheidsregio Utrecht, maart 2009

samenwerken en dat alle partijen beschikken over een “centraal en actueel totaalbeeld”. De verbeterpunten op het gebied van informatiemanagement hebben betrekking op:

- het beschrijven van het proces informatiemanagement op alle niveaus binnen de crisisorganisatie;
- het invullen van de multidisciplinaire functies op het gebied van informatiemanagement in de crisisteams ROT, CoPI, GBT en RBT;
- het versterken van vaardigheden op het gebied van het uitwisselen van informatie binnen de crisisteams en functionarissen.

Bovengenoemde betekent dat de veiligheidsregio eind 2009 beschikt over:

- Een blauwdruk van de multidisciplinaire functies en proces informatiemanagement in crisisteams. In dit document is de organisatie met betrekking tot de multidisciplinaire informatievoorziening in de veiligheidsregio vastgelegd. Het document geeft een beschrijving van onder andere de verschillende multidisciplinaire processen, functies, rollen en actoren met hun taken, verantwoordelijkheden en activiteiten tijdens rampen of crises.
- Een oefen- en opleidingsprogramma multidisciplinaire informatievoorziening. Het opleidingsprogramma bevat oefeningen, opleidingen en trainingen voor de specifiek belanghebbenden die te maken hebben/krijgen met de functies en processen zoals in de blauwdruk beschreven. Deze groep wordt getraind in vaardigheden in het sturen en besturen van de multidisciplinaire informatiestromen. Dit opleidingsprogramma zal deel uitmaken van de oefenkalender van de veiligheidsregio.

6 Plannen op hoofdlijnen

6.1 25 rampbestrijding deelprocessen

In dit hoofdstuk worden kort alle 25 rampbestrijdingsprocessen beschreven. Deze processen zijn volgens het Handboek Voorbereiding Rampenbestrijding van BZK uitgewerkt in 4 clusters. Per cluster is aangegeven wie de verantwoordelijke dienst is. De andere diensten kunnen wel een uitvoerende taak hebben in die processen, zoals deze beschreven zijn in de deelplannen (deel 2) en de draaiboeken (deel 3). In Deel 2 van het regionaal crisisbeheersingsplan wordt dieper ingegaan op de afzonderlijke rampbestrijdingsprocessen.

Cluster A: Bron en effectbestrijding

Brandweer

1. Bestrijden van brand en emissie gevaarlijke stoffen
 2. Redden en technische hulpverlening
 3. Ontsmetten van mens en dier
 4. Ontsmetten voertuigen en infrastructuur
 5. Waarnemen en meten
 6. Waarschuwen van de bevolking
 7. Toegankelijk maken en opruimen
-

Cluster B: Geneeskundige hulpverlening

GHOR

8. Geneeskundige Hulpverlening-somatisch
 9. Preventieve Openbare Gezondheidszorg (incl. inzamelen besmette waren)
 10. Geneeskundige Hulpverlening-psychosociaal
-

Cluster C Rechtsorde en verkeer

Politie Regio Utrecht dan wel het Openbaar Ministerie (Hoofd)Officier van Justitie)

11. Ontruimen en evacueren
 12. Afzetten en afschermen
 13. Verkeer regelen (verkeerscirculatie)
 14. Handhaven openbare rechtsorde
 15. Identificeren slachtoffers
 16. Begidsen
 17. Strafrechtelijk onderzoek
-

Cluster D Bevolkingszorg

Gemeente

18. Voorlichten en informeren
19. Opvangen en verzorgen
20. Uitvaartverzorging
21. Registratie van slachtoffers
22. Voorzien in primaire levensbehoeften
23. Registratie van schade en afhandeling
24. Milieuzorg
25. Nazorg

6.2 Cluster A: Bron en effectbestrijding

Bestrijden van brand en emissie gevaarlijke stoffen (1)

Bij een crisis kan brand ontstaan of kunnen gevaarlijke stoffen vrijkomen. Bestrijding van emissie van gevaarlijke stoffen behelst het voorkómen van uitbreiding en het terugdringen van de fysische oorzaak en effecten van een crisis. Bestrijding van de brand en de emissie van gevaarlijke stoffen wordt uitgevoerd door één of meerdere brandweercompagnieën. Het is een primair en voorwaardenscheppend proces bij het voorkómen en beperken van slachtoffers. Door de bestrijding beperkt de brandweer de kans op slachtoffers en ongevallen onder hulpverleners, geeft de brandweer toegang aan andere hulpverleners op de plaats van het incident en wordt de omvang van de schade beperkt. De brandweercompagnie kan bovendien het werk van het geneeskundig personeel ondersteunen.

Redden en technische hulpverlening (2)

Bij een crisis kunnen slachtoffers en/ of letsel ontstaan. Door middel van redding en technische hulpverlening krijgen slachtoffers toegang tot de geneeskundige hulpverleningsketen, waar (eerste) hulp geboden kan worden. Daarnaast kan de brandweercompagnie het werk van het geneeskundig personeel ondersteunen. Technische hulpverlening en redding is een essentieel proces bij het voorkomen van slachtoffers of letsel. Bij de uitvoering van het proces is communicatie tussen “redders” (brandweer en politie) en zorgverleners essentieel. Redders kunnen bijvoorbeeld de toegang van slachtoffers tot de zorg reguleren, door eerst een grove scheiding aan te brengen tussen personen die het meest dringend hulp nodig hebben (triage).

Ontsmetten van mens en dier (3)

Na emissie van chemische, biologische of nucleaire stoffen kan zich een situatie voordoen waarin hulpverleners, burgers of dieren inwendig of uitwendig besmet zijn geraakt met één van deze gevaarlijke stoffen. Om de dreiging van de gevaarlijke stof voor de slachtoffers en hun omgeving door middel van verdere besmetting weg te nemen, zullen alle besmette personen/ dieren moeten worden ontsmet. Ook het beperken van risico's van besmetting: het publiek krijgt het advies binnen te blijven en de hulpverleners krijgen zoveel mogelijk beschermende kleding en hulpmiddelen.

Ontsmetten voertuigen en infrastructuur (4)

Na een emissie van chemische, biologische of nucleaire stoffen kan de situatie zich voordoen dat infrastructuur, objecten en/ of (burger)voertuigen besmet raken. Om dreiging van verdere besmetting weg te nemen kan het wenselijk zijn te ontsmetten. Ontsmetting van hulpverleningsvoertuigen is essentieel om de verzorging/ logistiek in stand te houden. Alleen op deze wijze is een goederenstroom tussen besmet en onbesmet gebied mogelijk zonder verdere besmetting. Denk hierbij ook aan ambulances die onder tijdsdruk af en aan rijden in het rampgebied.

Waarnemen en meten (5)

Bij crisissituaties en ongevallen hebben bevolking, hulpverleners en bestuurders behoefte aan informatie over de gevaarstoestand. Deze informatie is van groot belang voor beleidsbepaling, voorlichting en uitvoering. Bij crises is goede en met name snelle beschikbare informatie essentieel om de bevolking te beschermen. Verder is het van belang snel meetploegen in te zetten, die zorg dragen voor accurate registratie van meetgegevens, en de tijdstippen van meting en een duidelijke afbakening van het meetgebied doorgeven.

Waarschuwen van de bevolking (6)

Bij een (dreigende) emissie van gevaarlijke stoffen, brand en/ of explosiegevaar is het van groot belang de bevolking te waarschuwen. We hebben het hier over acuut waarschuwen van de bevolking bij dreiging of feitelijke crisissituatie met als doel gedragsveranderingen teweeg brengen zodat materiële en immateriële schade zoveel mogelijk wordt beperkt. De

bevolking in het bedreigde gebied dient zo spoedig mogelijk gewaarschuwd te worden. Afhankelijk van het incident kan gekozen worden voor het waarschuwen door middel van de sirene. Hierna moet nadere informatie worden verstrekt. Afhankelijk van de situatie wordt bepaald op welke wijze de bekendmaking het beste kan plaatsvinden. Als de sirene gaat, moet in ieder geval de communicatie via radio M Utrecht verlopen, omdat het bericht aangeeft de calamiteitenzender in te schakelen. De VRU heeft een convenant afgesloten met radio M Utrecht. Hierin is afgesproken dat radio M Utrecht naast vrije nieuwsgaring ook een taak heeft als regionale rampenzender.

De informatie over de ramp moet zo concreet mogelijk en doelgericht zijn. Bij het waarschuwen van de bevolking zal rekening gehouden worden met specifieke doelgroepen, waaronder in het gebied aanwezige buitenlanders, toeristen, recreanten en minder validen (gehoorgestoorden horen immers geen sirenes of omroepberichten). Dit proces heeft een relatie met proces 18 van cluster D.

Toegankelijk maken en opruimen (7)

Bij diverse crisisscenario's zoals explosies, instortingen, extreme weersomstandigheden, overstromingen en aardverschuivingen kunnen er situaties ontstaan dat de infrastructuur op en rond het rampterrein ontoegankelijk wordt. Het proces toegankelijk maken en opruimen is er op gericht het rampterrein weer toegankelijk en begaanbaar te maken om hulpverleningsactiviteiten mogelijk te maken. Het zorgdragen voor goede aan- en afvoerwegen naar en van het rampterrein, door hinderlijke blokkades weg te nemen. Het kan hier gaan om blokkades die belemmerend werken ten aanzien van de bron- en effectbestrijding, de uitvoer van het verkeerscirculatieplan, een ontruiming of evacuatie. Onderscheid kan er gemaakt worden tussen een spoedeisend scenario waarin infrastructuur moet worden vrijgemaakt voordat de feitelijke hulpverlening van slachtoffers kan beginnen en een scenario waarbij het proces wordt opgestart terwijl de spoedeisende hulpverlening aan slachtoffers reeds aangevangen of zelfs afgerond is. Bij beide scenario's is goede afstemming met de GHOR en politie noodzakelijk dit in verband met afzetten en afschermen en omleiden van het verkeer.

6.3 Cluster B: Geneeskundige hulpverlening

Geneeskundige Hulpverlening-somatisch (8)

Dit proces is het redden van mensen en beperken van lichamelijk letsel. Om dit te kunnen bereiken moet snelle en hoogwaardige geneeskundige hulp direct na het ontstaan van een crisis gegarandeerd worden. Dit kan men bereiken door in zo kort mogelijke tijd een zo groot mogelijk aantal slachtoffers op te vangen, te stabiliseren, vervoersgereed te maken en te transporteren naar een ziekenhuis of behandelcentrum. Dit als uiteindelijk doel het minimaliseren van de ziektelast en sterfte van ongevalslachtoffers. Voor alle duidelijkheid: hulpverlening aan niet-gewonde slachtoffers of verdere hulpverlening aan (licht)gewonden valt buiten dit proces. Deze activiteiten vallen onder het proces opvang en verzorging (19).

Preventieve Openbare Gezondheidszorg (incl. inzamelen besmette waren) (9)

De bescherming van het milieu en de volksgezondheid is de laatste jaren een steeds belangrijker onderdeel van de crisisbeheersing geworden. Steeds meer is men er van doordrongen dat er bij calamiteiten stoffen kunnen vrijkomen die schadelijk zijn voor mens en milieu. Denk hierbij aan branden met giftige stoffen of aan de verspreiding van antrax via poederbrieven. Ook terroristische bedreigingen door virussen rond te verspreiden onder de gemeenschap is een onderdeel waar de crisisbeheersingsorganisatie zich in het algemeen zich op moet prepareren. Voorbeeld hiervan is de voorbereiding van de massavaccinatie tegen pokken in het voorjaar van 2003. Deze voorbereidingen hebben ertoe geleid dat er nu een draaiboek infectieziekten en veiligheid bij alle gemeenten ligt. Ook kan het gaan om risico's op korte termijn, door acute blootstelling aan de vrijkomende gevaarlijke stoffen, maar ook om lange termijneffecten, wanneer er gevaarlijke stoffen in de bodem en het grondwater terechtkomen. Ook virussen met incubatietijd onder de bevolking vallen daaronder. De

Preventieve Openbare Gezondheidszorg (POG) houdt zich bezig met het beperken en voorkomen van degelijke risico's.

Ook wordt in dit proces beschreven de verantwoordelijkheid voor het inzamelen van besmette waren; het gaat hierbij om besmette waren waarvoor geen speciale beschermende kleding nodig is. De GHOR heeft hierbij een adviserende rol. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van dit onderdeel. In de toekomst worden de afspraken met de gemeenten verder verfijnd.

Geneeskundige Hulpverlening-psychosociaal (10)

Psychosociale hulpverlening is een uitermate belangrijk onderdeel van de rampenbestrijding. Om de beschikbaarheid van deze hulpverlening bij grootschalige incidenten en rampen te waarborgen, zal deze deel uit moeten maken van de rampenorganisatie en moeten worden ingepast in het geheel van plannen en procedures. De psychosociale hulpverlening is zowel in crisissituaties als daarna gericht op psychosociale opvang van directe en indirecte slachtoffers, alsmede hulpverleners. Het gaat hierbij om het begeleiden van emoties, de herkenning en de behandeling van de verwerkingsstoornissen en/ of acute psychische klachten, en het faciliteren van de verwerking.

6.4 Cluster C: Rechtsorde en verkeer

Ontruimen en evacueren (11)

Bij crises kunnen zich dermate grote risico's voor de veiligheid van mens en dier in de omgeving van het crisisgebied voordoen dat kan worden besloten dat deze doelgroep het gebied op korte termijn moet verlaten. Afweging die hierbij gemaakt moet worden is of het gevaar zich in voldoende mate aankondigt, dan wel of het gevaar dermate lang zal aanhouden dat 'vluchten' onder blootstelling van het gevaar wel verstandig is. Het proces ontruimen en evacueren ondersteunt de bevolking die het gebied massaal en snel moet verlaten. Dit vergt veel coördinatie en begeleidingsinspanningen. Onder ontruiming verstaan we dat de bevolking voor een korte tijd op advies van de parate diensten, hun verblijfplaats verlaat. Onder evacuatie verstaan we het op last van de burgemeester, de cdK, dan wel de minister van BZK al dan niet gedwongen en meestal onder begeleiding verplaatsen van grote groep personen en/of dieren in Nederland. Bij evacuatie is in het algemeen sprake van een langdurige massale gebiedsontruiming. Registratie, (vervoers)begeleiding, opneming, verzorging, voorbereiding van terugkeer van grote groepen personen naar hun woning behoren ook tot het proces ontruimen en evacueren. Dit proces heeft een relatie met de processen van cluster D (processen 18, 19 en 21).

Afzetten en afschermen (12)

Bij een crisis moet de hulpverlening en de bestrijding van het incident door de betrokken hulpdiensten zo spoedig mogelijk totstandkomen. Om deze activiteiten ongestoord uit te kunnen voeren in de chaos die een crisis met zich meebrengt, moet het gebied afgezet en afgeschermd worden. Ook om het eventuele evacuatiegebied te controleren op achterblijvers en onbeheerde goederen te beschermen zal het gebied moeten afgezet en afgeschermd worden.

Verkeer regelen (verkeerscirculatie) (13)

Wanneer een crisis zich voordoet is het niet ondenkbaar dat de normale gang van het verkeer ingrijpend wordt verstoord. In een dergelijke situatie is een omleiding van het verkeer noodzakelijk. Daarnaast moet in crisissituaties ook zorg worden gedragen voor het regelen van aan- en afvoerwegen naar en van de plaats van het incident voor de hulpverlenende diensten. Naast de verkeersstroom over de weg moet er ook worden gedacht aan vaarwegen, spoorwegen en luchtverkeer.

Het doel van dit proces is om verkeersopstoppingen en stremmingen te voorkomen en/of op te lossen zowel binnen als buiten het rampterrein, dit om stagnatie in de hulpverlening en bestrijdingsactiviteiten te voorkomen en economische schade zoveel mogelijk te beperken.

Handhaving openbare rechtsorde (14)

Tijdens crisissituaties kunnen grootschalige ordeverstoringen ontstaan. Voorbeelden zijn paniek in een menigte of een opeenhoping van nieuwsgierige kijkers (ramptoerisme). Ook kunnen zich situaties voordoen waarbij strafbare feiten worden gepleegd, te denken valt aan plunderen van huizen en gebouwen in het getroffen gebied of het opzettelijk vernielen van goederen. Bij dit soort situaties is de politie de aangewezen organisatie om al dan niet met behulp van noodbevoegdheden de orde te handhaven en de rust te herstellen. Het handhaven van de openbare orde moet ervoor zorgen dat hulpverleningsactiviteiten ongestoord kunnen plaatsvinden en de schadelijke gevolgen voor de bevolking beperkt worden.

Identificeren slachtoffers (15)

Het bergen en identificeren van slachtoffers is één van de dagelijkse voorkomende werkzaamheden van de politie. De capaciteit voor identificatie van slachtoffers bij een crisis van grote omvang is over het algemeen onvoldoende om grote aantallen slachtoffers te identificeren. Bij massa-identificatie of wanneer slachtoffers van een crisis moeilijk zijn te identificeren kan dan ook gebruik worden gemaakt van het Rampen Identificatie Team (RIT) van het Landelijke Team Forensische Opsporing. Alarmering vindt plaats via de meldkamer van de KLPD. Het RIT beschikt over technische middelen die niet in elke regio aanwezig zijn. Het proces heeft als doel om ten tijde of na afloop van een ramp of grootschalige incident het vaststellen van de identiteit van de overleden slachtoffers.

Begidsen (16)

Begidsen is het zorgdragen voor begeleiding van transporten om de weg te wijzen en vrije doorgang bij knelpunten te verzorgen. Ten tijde van een crisis zorgdragen voor begeleiding van de bij hulpverlening betrokken personen en organisaties om stagnaties in de hulpverlening te voorkomen. Hierbij moet gedacht worden aan het begeleiden van hulpverleningseenheden van een loodspost naar een uitgaansstelling of het rampterrein. Ook de begeleiding van hulpverleningseenheden bij vervoer van gewonden van het rampterrein naar opvangplaatsen of ziekenhuizen.

Strafrechtelijk onderzoek (17)

Het is verplicht om ten tijde en na afloop van een crisis onderzoek te doen naar de oorzaak van de crisis, met als doel het opsporen van strafbare feiten. Voor het strafrechtelijk onderzoek naar de oorzaak van de crisis is het van belang dat de sporen op, of rondom, het rampterrein zoveel mogelijk vastgesteld moeten worden. Het opsporingsbelang kan in strijd zijn met de daadwerkelijke hulpverlening. Onderlinge afstemming van de hulpdiensten die zich primair richten op de bestrijding van de crisis is daarom noodzakelijk.

6.5 Cluster D: Bevolkingszorg

Voorlichten en informeren (18)

Het doel van voorlichten en informeren/crisiscommunicatie is het adviseren van de burgemeester om zodoende de diverse doelgroepen snel en adequaat te kunnen alarmeren en informeren ten tijde van en na afloop van een crisis over maatregelen die de overheid neemt en over maatregelen die men zelf kan nemen.

Opvangen en verzorgen (19)

Het doel van opvangen en verzorgen is ten tijde van en na afloop van een crisis opvangen en verzorgen van daklozen, op te vangen personen en licht gewonden, inclusief dieren voor de periode dat getroffenen nog niet naar hun huizen kunnen terugkeren (maximaal 36 uur).

Uitvaartverzorging (20)

Bij een incident/calamiteit of crisis kunnen grote aantallen slachtoffers komen te overlijden. Het doel van uitvaartverzorging is het na of tijdens een crisis verzorgen van bepaalde diensten en tochten en/of de uitvaart, indien dit gewenst wordt. Dit houdt in het garanderen dat (eventueel grote aantallen) overleden slachtoffers op zorgvuldige wijze herdacht worden en/of ter aarde worden besteld.

Registratie van slachtoffers (CRIB) (21)

Het proces registratie van slachtoffers (CRIB (Centraal Registratie en Informatie Bureau)) heeft tot doel te voorzien in een goede persoonsinformatievoorziening over slachtoffers, geëvacueerden en vermiste personen bij een crisis.

Voorzien in primaire levensbehoeften (22)

Bij een crisis met een grootschalig karakter kan een groot deel van de bevolking in het rampgebied dakloos raken. Dan is het zaak te voorzien in tijdelijke huisvesting, voedselvoorziening, nutsvoorzieningen en levensreddende medicijnen.

Registratie van schade en afhandeling (CRAS) (23)

Het doel van het proces CRAS (Centrale Registratie Afhandeling Schade) is het registreren van schade, deze gegevens beschikbaar stellen aan belanghebbenden en het zo goed mogelijk in beeld brengen van de aard en de omvang van de schade. Een goede schaderegistratie is ook van belang voor een eventueel strafrechtelijk onderzoek

Milieuzorg (24)

Als gevolg van een crisis kunnen er schadelijke gevolgen zijn voor het milieu. Denk hierbij aan water, bodem, lucht, grond maar ook oppervlakte waterverontreinigingen. Het doel van het proces Milieuzorg is het tijdens en na afloop van een ramp of zwaar ongeval nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen, te beperken en te saneren.

Nazorg (25)

Het doel van het proces nazorg is het bieden van gerichte nazorg voor slachtoffers van een crisis. Het opheffen dan wel voorkomen van (blijvende) problemen of schade op lichamelijk, geestelijke en maatschappelijk terrein d.m.v. het verlenen van medische nazorg (psychosociaal) of maatschappelijke nazorg (administratief, juridisch of financieel-economisch).

6.6 Algemene en ondersteunende processen

Bij crises kunnen (meerdere van) bovengenoemde crisisbeheersingsprocessen nodig zijn. Daarnaast kunnen enkele algemene en ondersteunende processen worden onderscheiden. Het betreft hier activiteiten die in elk specifiek proces aan de orde kunnen komen. Het gaat hier om alarmering, communicatie en verbindingen, logistiek, registratie en verslaglegging, evaluatie en archivering. Om deze elementaire handelingen gestructureerd te laten verlopen zullen deze in elke cluster onafhankelijk geregeld moeten worden. In cluster D (bevolkingszorg) zal voor de gehele gemeentelijke crisisbeheersing een ondersteuningsgroep deze taken moeten waarborgen. Deze ondersteunende processen zijn hieronder kort beschreven.

Alarmering

Wanneer een gebeurtenis met ernstige consequenties dreigt of is opgetreden, is het van belang snel de diensten en functionarissen te informeren/ alarmeren die bestuurlijk én uitvoerend zorg dragen voor de coördinatie. Naast de operationele diensten worden ook alle gemeentelijke functionarissen die een uitvoerende taak in de deelprocessen hebben gewaarschuwd en gealarmeerd. Om intergemeentelijke samenwerking te structureren is een

bijstandsregeling opgesteld. Dit ook om de continuïteit te waarborgen. Hoe en welke instanties en functionarissen gealarmeerd worden is afhankelijk van de GRIP fase.

Communicatie

De uitvoering van alle crisisbeheersingsactiviteiten vereist veel communicatie. Communicatie geschiedt mondeling (telefonisch, draadloos), schriftelijk (fax) en via moderne informatiesystemen (e-mail, intranet, Multiteam). Tijdens crises is het gebruik van openbare communicatiemogelijkheden vaak lastig of zelfs onmogelijk. Daarom zijn verbindingen in een afzonderlijke communicatiesysteem ondergebracht. Voor telefoonverbindingen is het Nationaal Noodnet ingericht dat in 2010 vervangen wordt door een nieuwe noodcommunicatievoorziening (NCV). Voor draadloze, digitale communicatie is het C2000-systeem in ontwikkeling.

Logistiek

Activiteiten in het kader van de crisisbeheersing vergen personele en materiele middelen. Het beschikbaar stellen, beheren en ter plaatse brengen van deze middelen wordt logistiek genoemd.

In algemene zin is logistiek in drie onderdelen te onderscheiden te weten: de aflossingsmethode (gelijktijdige aflossing van personeel en materieel), de continu methode (constante bevoorrading van verbruiksartikelen en een constante vervanging van personeel), en de interingsmethode (personeel en materieel worden niet vervangen (de eenheid functioneert totdat zij niet meer beschikt over middelen). Toepassing van deze methoden is op veel niveaus mogelijk. De keuze hangt af van het ramptype, de soort activiteit, de fase van de crisisbeheersing en het soort materiaal.

Registratie en verslaglegging

Tijdens de beheersing van crises moeten in diverse crisisstaven en actiecentra de gegevens inzake de beheersing worden vastgelegd om inzicht te genereren in de stand van zaken (in de vorm van standaard situatierapporten) tijdens de beheersing en om als informatiebron te dienen voor het opstellen van evaluaties en rapportages. Verslaglegging vindt doorgaans plaats via een logboek, waarin alle van belang zijnde beslissingen, handelingen en gebeurtenissen met bijbehorende plaats, datum en tijdstip worden bijgehouden. Om het logboek aansluiting te laten krijgen met het situatierapport is er een standaard logboek ontwikkeld in de vorm van een situatierapport dat bruikbaar is voor zowel crisisstaven als actiecentra. Ook zijn er logboekformulieren ontwikkeld om inzicht te verkrijgen in alle inkomende en uitgaande berichten.

Evaluatie

Zodra een crisis heeft plaatsgevonden zijn burgemeester en wethouders wettelijk verplicht zorg te dragen voor een analyse van de gebeurtenissen, op grond waarvan lessen kunnen worden getrokken ter verbetering van de voorbereiding. Evaluaties van incidenten worden uitgevoerd door de gemeente of parate diensten zelf, door wetenschappelijke instellingen en/of door onderzoekbureaus en/of door speciale commissies. Incidentenonderzoek wordt ook uitgevoerd in het kader van de toezichtstaak van de rijksoverheid op de kwaliteit van de crisisbeheersing. Deze vorm van incidentenonderzoek is primair ondergebracht bij de onafhankelijke Onderzoeksraad voor veiligheid. Als de Onderzoeksraad een incident onderzoekt, vervalt voor de rijksinspecties de mogelijkheid om diezelfde crisis te evalueren en voor de gemeente de plicht om dat incident te onderzoeken.

Archivering

Na afloop van een crisis is het van belang dat alle gegevens die betrekking hebben op het verloop van het incident en de aanpak ervan te bewaren en deze volgens de wettelijke bepalingen uit de Archiefwet te archiveren. Recente crises bevestigen het nut en de noodzaak van een goede documentatie en archivering van relevante archiefbescheiden die

informatie bevatten over de oorzaak, toedracht en beheersing van crises. Betreffende stukken dienen de overheidsdiensten 20 jaar te bewaren.

6.7 Uitwerking in de deelplannen

In de deelplannen (deel II van het regionaal crisisbeheersingsplan) zullen de procesverantwoordelijke taken beschreven worden. Ook wat betreft de uitvoering door andere operationele diensten wordt de daadwerkelijke procesverantwoordelijke weergegeven in een schematisch overzicht.

Bijlage 1: Overzicht van netwerkpartners

de colleges van de gemeenten binnen de Veiligheidsregio Utrecht;
de leden van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht;
de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht;
College van Gedeputeerde Staten van Utrecht;
de korpschef van de Politie Regio Utrecht;
de Hoofdofficier van justitie arrondissementen Utrecht;

de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
LOCC
NCC
AID
DCC's andere departementen
de inspecteur VROM

de buurregio's;
de voorzitters van het Dagelijks Bestuur van de waterschappen en hoogheemraadschappen binnen de provincie Utrecht;
de Hoofddirecteuringenieur van Rijkswaterstaat Directie Utrecht;
Rijkswaterstaat IJsselmeergebied en oost-Nederland
Regionaal Militair Commando (defensie);

de directie van de GGD;
de directeur van de ambulancedienst (RAVU)
de directie van de ziekenhuizen;
de huisartsenposten
de GGZ instellingen
de vertegenwoordigers van de huisartsengroep (Hagro)
(Vrijwilligers)organisaties als:
- EHBO;
- Nederlandse Rode Kruis;
- Leger des Heils;
- Raad van Kerken;
- Reddingsbrigade;
- De Koninklijke Nederlandse Bond tot het Redden van Drenkelingen (KNBRD);

De Koninklijke Nederlandse Reddingsmaatschappij (KNRM);
de voorzitter van het bestuur van de Kamer van Koophandel regio Midden-Nederland;
de directeuren van de waterleidingbedrijven;
de directeuren van de gasleveranciers
de directeuren van energiebedrijven
de directie van de Nationale Spoorwegen en ProRail;
Regionale en lokale vervoersbedrijven;
(petro-)Chemische industrie;
Woningstichtingen, huisvestigingscoöperaties e.d.;
Pers.

Een exemplaar van het Regionaal crisisbeheersingsplan is na vaststelling door het algemeen bestuur toegezonden aan de bovengenoemde netwerkpartners.

Bijlage 2: Processen

	Luchtvaartongeval	Ongeval op het water	verkeersongevallen op het land	Ongeval met brandbare/explosieve stof	Ongeval met giftige stof	Ongeval met radioactieve stoffen	Volksgezondheid	ziektegolf	Bedreiging volksgezondheid	Ongeval in tunnels	Branden in grote gebouwen	Instrorlingen van gebouwen	Uitval nutsvoorzieningen	Parlek in menigten	Grootschalige ordeverstoringen	Overstromingen	Natuurbranden	Extreme weersomstandigheden	Ramp op afstand	Terroristische bedreiging
	Verkeer en vervoer			Gevaarlijke stoffen			Volksgezondheid			Infrastructuur				Bevolking		Natuurrampen			Overige	
cluster A Bron en effectbestrijding																				
1. Bestrijden van brand en emissie gev stoffen																				
2. Redden en technische hulpverlening																				
3. Ontsmetten van mens en dier																				
4. Ontsmetten voertuigen en infrastructuur																				
5. Waarnemen en meten																				
6. Waarschuwen van de bevolking																				
7. Toegankelijk maken en opruimen																				
cluster B Geneeskundige hulpverlening																				
8. Geneeskundige hulpverlening-somatisch																				
9. Preventieve openbare gezondheidszorg																				
10. Geneeskundige hulpverlening-psychosociaal																				
cluster C Rechtsorde en verkeer																				
11. Ontruimen en evacueren																				
12. Afzetten en afschermen																				
13. Verkeer regelen																				
14. Handhaven openbare orde																				
15. Identificeren slachtoffers																				
16. Begidsen																				
17. Strafrechtelijk onderzoek																				
cluster D Bevolkingszorg																				
18. Voorlichten en informeren																				
19. Opvangen en verzorgen																				
20. Uitvaartverzorging																				
21. Registratie van slachtoffers																				
22. Voorzien in primaire levensbehoeften																				
23. Registratie van schade en afhandeling																				
24. Milieuzorg																				
25. Nazorg																				

Bijlage 3: Begrippenlijst

Begrip	Omschrijving
Aanvalsplan	Plan dat specifieke gegevens bevat over een locatie ten behoeve van een veilig en doelmatig optreden van een hulpverleningsdienst, indien zich op die locatie een incident voordoet.
Aanwijzing	Door de cdK dan wel de minister van BZK krachtens de wet genomen beslissing met als doel richting te geven aan het door de burgemeester dan wel de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht te voeren beleid in het kader van crisisbeheersing.
Actiecentrum	De plaats van waaruit een operationele dienst of organisatie de inzet van het eigen personeel en materieel regelt en/ of coördineert.
Alarmeren	Het geven van een attentiesignaal dat, al dan niet via hetzelfde medium, dient te worden gevolgd door een oproep (eenheden/ diensten) of een waarschuwing (o.a. publiek). Zie ook "Waarschuwen".
Beleidsteam	Orgaan waarbinnen onder voorzitterschap van de burgemeester of de voorzitter van de veiligheidsregio besluitvorming, beleidsbepaling en beleidscoördinatie plaatsvindt.
Besmetting	De neerslag en/ of absorptie van radioactief materiaal, biologische of chemische (strijd)middelen of andere industriële chemische producten op en door gebouwen, terrein, materieel, voedingsmiddelen en personen.
Bestuurlijke organisatie	Het gedeelte van de leidingstructuur op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau: bestuurders en hun crisisstaven.
Bevel	Een bevel is een bepaling van een bevelvoerder, operationeel leider of burgemeester waarmee een of meer medewerkers wordt opgedragen een taak met een bepaald doel uit te voeren.
Bevoegd Gezag	Al naar gelang de van toepassing zijnde wettelijke bepaling, de burgemeester en wethouders, de burgemeester, de cdK, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Hoofdofficier van Justitie voor zover het de handhaving van de strafrechtelijke rechtsorde betreft.
Bijstand	Aanvullend potentieel van buiten de Veiligheidsregio Utrecht aangevraagd door het bevoegd gezag.
Bron- en effectbestrijding	Alle (acuut) te verrichten activiteiten ter directe bestrijding en stabilisatie van een incident en het terugdringen van gevaar.
Centraal Registratiebureau Afhandeling Schade (CRAS)	Een taakgroep van schade experts die zich door actieve en passieve informatievergaring richt op het op een centrale plaats verkrijgen van een totaaloverzicht van ontstane schade.
Centraal registratie- en informatie bureau (CRIB)	Het bureau, dat gegevens verzamelt over doden, gewonden, vermisten en verplaatste personen, deze gegevens registreert en aan belanghebbenden verstrekt.
Chapelle ardente (rouwkapel)	Plaats waar de overleden slachtoffers van een ramp worden opgebaard.
Commandant van Dienst	Zie: Officier van Dienst (OvD)

Commando Plaats Incident (CoPI)	De Commandant Rampterrein met zijn operationele staf.
Crisis	Een traditionele rampsituatie, waarbij het leven en de gezondheid van personen, het milieu en/ of grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigd óf zijn geschaad of waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen en/ of de schadelijke gevolgen te beperken, verbreed met een crisissituatie, waardoor een ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid (dreigt te) ontstaan.
Regionaal crisisbeheersingsplan (zie ook rampenplan)	Een organisatieplan, waarin in algemene zin is aangegeven hoe in geval van een dreigende crisis gehandeld dient te worden, teneinde tot een doelmatig beheersing van de crisis en de gevolgen daarvan te komen.
Crisisbeheersing	Het geheel van overheidsmaatregelen ter bescherming van de bevolking en gericht op de beperking of verzachting van de gevolgen van crises.
Crisismanagement	Het geheel van beheersingsacties dat samenhangend en effectief verloopt, doordat voor een projectmatige aanpak is gekozen.
Driehoeksoverleg	Het overleg tussen een burgemeester en een vertegenwoordiger van het OM, in aanwezigheid van een politiechef, dat gericht is op beleidsafstemming voor opdrachten aan de politie.
Evacuatie	Een door de overheid gelaste verplaatsing van groepen personen in Nederland met daaronder inbegrepen: vervoer(sbegeleiding), opneming, verzorging en terugkeer van deze groepen, de voorbereiding daarvan en de nazorg.
Evacués	Alle betrokken personen die op last van het bevoegd gezag gedwongen worden hun woongebied voor een bepaalde tijd te verlaten in verband met mogelijk risico's op veiligheid en gezondheid.
Gemeenschappelijke Meldkamer	De centrale waar alle hulpvragen binnenkomen (meestal telefonisch) en van waaruit de ambulancezorg, de directe hulpverlening van de politie en de repressieve brandweezorg wordt geregeld middels C2000netwerk, telefoon etc.
Gemeentelijk Beleids Team (GBT)	Het door de burgemeester samengestelde orgaan dat hem bij het voeren van het opperbevel over de crisisbeheersing bijstaat.
Geneeskundige hulpverlening	Het in georganiseerd verband verrichten van gewondenzorg vanaf de vindplaats tot het moment waarop de behandeling in een ziekenhuis of een eerstelijns gezondheidszorg wordt overgenomen.
Gewondenspreidingsplan	Een voorbereidingsplan waarin in volgorde van afstand de ziekenhuizen staan vermeld met onder meer de medische behandelcapaciteit per ziekenhuis.
Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings-Procedure (GRIP)	Uitwerking van het opschalingsproces in coördinatiealarmfasen. Elk coördinatiealarm heeft zijn eigen kenmerken, die zijn gebaseerd op de bijbehorende taken, bevoegdheden of verantwoordelijkheden.
Hulpverlening	Het geheel van te nemen maatregelen die door de brandweer, politie, GHOR, gemeenten en bijstandverlenende eenheden moeten worden getroffen ten behoeve van het verplaatsen en redden van mensen, het afvoeren van slachtoffers, het blussen van branden en het beperken van de gevolgen van een crisis.

Hulpverleningsgebied	Dat deel van het rampterrein waarop de hulpverlening zich concentreert omdat daar sprake is van waarneembare of te verwachte schade aan de gezondheid van grote aantallen personen of aan grote materiële belangen.
Informatie- en Adviescentrum (IAC)	Een centrale plaats waar gedupeerden, nabestaanden, hulpverleners en andere betrokkenen na een crisis antwoord kunnen krijgen op vragen naar aanleiding van de crisis. Het is een "één loket organisatie" die betrokkenen bij een crisis informeert en adviseert, die faciliteert en coördineert.
Informatie- en verwijscentrum (IVC)	Een centrale plaats op internet waar gedupeerden, nabestaanden, hulpverleners en andere betrokkenen na een crisis antwoord kunnen krijgen op vragen naar aanleiding van de crisis.
Indirect getroffen	Familie, vrienden en kennissen van de direct getroffen, ooggetuigen, pers en hulpverleners. Ze zijn niet direct blootgesteld aan bedreigende ervaringen, maar hebben wel te maken met traumatiserende ervaringen.
Leidraad Maatramp	Samenvatting van de maatscenario's van een regio. De Leidraad Maatramp is een hulpmiddel om te bepalen welke incidenten maatgevend zijn voor een regio en wat het niveau van voorbereiding op de crisisbestrijding voor de hulpverleningsdiensten zou moeten zijn.
Leidraad Operationele Prestaties	De Leidraad Operationele Prestaties is een handreiking om met behulp van de uitkomsten van de Leidraad Maatramp een vergelijking te maken tussen de theoretisch benodigde hulpverleningscapaciteit op basis van de vastgestelde Maatramp en de werkelijk aanwezige hulpverleningscapaciteit.
Logboek	Document waarin alle gebeurtenissen en afspraken in het kader van de crisisbeheersing in chronologische volgorde worden genoteerd.
Meldkamer Ambulancezorg (MKA)	De organisatie belast met de coördinatie van het ambulancevervoer binnen een bepaalde regio.
Morgue/Mortuarium	De plaats buiten het crisisterrein, waarheen de stoffelijke resten van slachtoffers worden overgebracht ter identificatie.
Officier van Dienst (OvD)	De functionaris die verantwoordelijk is voor de leiding over de inzet van een van de hulpdiensten ter plaatse en de afstemming hiervan met de overige hulpverlening.
Operationele leiding	De bevoegdheid tot het in opdracht van de burgemeester geven van bindende aanwijzingen aan commandanten van de bij de crisisbestrijding samenwerkende zelfstandige diensten, zonder daarbij te treden in de bevoegdheden van de commandanten van die diensten aangaande de wijze van uitvoeren van de taken.
Opperbevel	De leiding en eindverantwoordelijkheid van de burgemeester over de wijze waarop de crisisbestrijding wordt uitgevoerd en over degene, die aan de crisisbestrijding deelnemen.
Opvangcentrum	De plaats waar daklozen worden ondergebracht in afwachting van de mogelijkheid tot terugkeer naar de eigen woongelegenheden of onderbrenging elders.
Outbreak	Een plotseling optredende verzameling van ziektegevallen, waarbij het aantal ziektegevallen in een omschreven periode bij deze groep mensen hoger is dan normaal te verwachten. Belangrijke kenmerken zijn het acute en onverwachte ontstaan en de tijdsdruk bij het analyseren en bestrijden.

Perscentrum	De plaats waar onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag informatie wordt verstrekt aan de pers.
Provinciale crisisstaf	Het door de cdK samengestelde orgaan dat hem bijstaat bij zijn coördinerende en bijstand regelende taak in de crisisbeheersing.
Rampbestrijdingsplan	Het samenstel van maatregelen dat voorbereid is voor het geval zich een ramp voordoet die naar plaats, aard en gevolgen voorzienbaar is. Bij plaats ware niet slechts aan één punt op de kaart te denken, maar – beperkt - ook aan een traject.
Rampen Identificatie Team (RIT)	Eenheid met als taak het verlenen van bijstand bij de berging en identificatie van slachtoffers van een ramp of een zwaar ongeval.
Rampenplan (zie ook Regionaal crisisbeheersingsplan)	Een organisatieplan waarin in algemene zin is aangegeven hoe in geval van een ramp of dreigende ramp gehandeld dient te worden teneinde tot een doelmatig bestrijden van de ramp en de gevolgen daarvan te komen.
Rampterrein	Het terrein waarbinnen een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines plaatsvindt, gericht op de bestrijding van de gevolgen van een ramp.
Regionaal Beleids Team (RBT)	Het orgaan dat in zorg draagt voor intergemeentelijke afstemming bij crises met een (dreigend) bovenlokaal karakter.
Regionaal Geneeskundig Functionaris	Hoogst leidinggevende en ambtelijk eindverantwoordelijk functionaris binnen de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Heeft vooral een sturende, coördinerende en faciliterende rol, terwijl hij gedurende de crisis een aansturende en leidinggevende functie heeft ten aanzien van de geneeskundige ketenpartners, een coördinerende functie samen met brandweer, politie en gemeente en een adviserende functie naar de burgemeester en/ of het RBT. De RGF legt verantwoording af aan het Algemeen Bestuur.
Regionaal Operationeel Team (ROT)	Een team van vertegenwoordigers van de betrokken diensten/organisaties dat onder leiding van de operationeel leider of een daartoe aangewezen stafcoördinator in een coördinerend actiecentrum een gecoördineerde uitvoering van de crisisbeheersing bevordert.
Stuurgroep Nazorg	De beleidsmatige en strategische aspecten in het kader van de nazorg worden ter besluitvorming voorgelegd aan de Stuurgroep Nazorg. De Stuurgroep vormt met andere woorden het primair besluitvormende orgaan dat de beleidsmatige en strategische besluiten in het kader van de nazorg op zich neemt. Het college van B&W fungeert in de nazorgfase als Stuurgroep Nazorg.

Triage (Slachtoffer urgentie-klasse)	<p>De urgentieklasse is het resultaat van triage. De classificatie geschiedt aan de hand van het zogenaamde "ABC-schema" waarbij de handelingen zich achtereenvolgens richten op Airway (A), Breathing (B), Circulation (C), Disability (D) en Exposure (E). De urgentieklasse zijn:</p> <p>Urgentieklasse 1 (ABC - instabiele slachtoffers). Gewonden van wie het leven onmiddellijk wordt bedreigd door een obstructie van de ademwegen en/of door stoornissen van de ademhaling en/of circulatie.</p> <p>Urgentieklasse 2 (ABC-instabiele slachtoffers te behandelen binnen 6 uur). Gewonden waarvan de ademwegen na enkele uren wordt bedreigd door een obstructie van de ademwegen, stoornissen van de ademhaling en/of circulatie of die gevaar lopen op ernstige infecties of invaliditeit, wanneer zij niet binnen 6 uur na oplopen van het letsel behandeld worden.</p> <p>Urgentieklasse 3 (ABC - stabiele slachtoffers). Gewonden die niet door problemen genoemd bij bovenstaande urgentieklassen worden bedreigd.</p> <p>Urgentieklasse 4 (ABC - instabiele slachtoffers). Gewonden waarbij onder de gegeven omstandigheden de ademweg niet kan worden vrijgemaakt en vrijgehouden, de ademhaling niet kan worden veiliggesteld, bloedingen niet tot staan kunnen worden gebracht en shock niet toereikend kan worden bestreden.</p>
Uitgangsstelling (UGS)	<p>De plaats waar het bij de crisisbeheersing in te zetten potentieel wordt samengetrokken, van waaruit het wordt ingezet en waarheen het na de werkzaamheden terugkeert.</p>
Veiligheidsketen	<p>Alle aspecten die op de crisisbeheersing van toepassing zijn. De veiligheidsketen bestaat uit 5 stappen:</p> <p><i>Pro-actie</i>; het structureel voorkomen van onveiligheid en van risicovolle situaties. Vanuit veiligheidsoptiek invloed uitoefenen op het maken van ruimtelijke plannen.</p> <p><i>Preventie</i>; het voorkomen en beperken van oorzaken van onveiligheid door preventieve (overheids)maatregelen.</p> <p><i>Preparatie</i>; het daadwerkelijk voorbereiden op de crisisbeheersing door middel van planvorming, opleiden en oefenen.</p> <p><i>Repressie</i>; het daadwerkelijk beheersen van de crisis en het zorgen voor de daarbij behorende hulpverlening.</p> <p><i>Nazorg</i>; alles wat nodig is om zo snel mogelijk terug te keren tot de normale, dagelijkse verhoudingen.</p>
Verzamelplaats gewonden	<p>Een buiten het rampterrein gelegen plaats waar slachtoffers van een ramp bijeen worden gebracht en waar selectie (triage) plaatsvindt ten behoeve van het bepalen van de behandel- en afvoerurgentie van gewonden en waar zij worden gereed gemaakt voor verder vervoer.</p>
Waarschuwen	<p>Betrokkenen informeren over een gevaar en het daarbij geven van een gedragsadvies.</p>

Bijlage 4: Afkortingenlijst

AC	Actiecentrum
ACB	Adviseur Crisisbeheersing
ADR	Algemene Doorlichting Rampenbestrijding
AGS	Adviseur gevaarlijke stoffen
ANP	Algemeen Nederlands Persbureau
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
BHV	Bedrijfs hulpverlening
BIR	Besluit Informatie inzake rampen en zware ongevallen
BRI	Besluit Rampbestrijdingsplannen Inrichtingen
BRUL	Brandweer Regio Utrechts Land
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BZK	Ministerie of minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C2000	Communicatie 2000
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CRAS	Centraal Registratie- en Afhandeling Schade
CRIB	Centraal Registratie- en Inlichtingenbureau
CoPI	Commando Plaats Incident
CvD	Commandant van Dienst
DMI	Doorontwikkeling Multidisciplinaire Informatievoorziening
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GMT	Gemeentelijk Managementteam
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMS	Geïntegreerd Meldkamersysteem
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure
GRO	Grootschalig Recherche Optreden
GS	Gedeputeerde Staten
Hagro	Huisartsengroep
HIN	Hoofd Informatie
HOvJ	Hoofd Officier van Justitie
I&A	Informatie en Automatisering
IAC	Informatie- en Adviescentrum
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
IVC	Informatie- en Verwijscentrum
KvW	Keuringsdienst van Waren
LCI	Landelijk Coördinatiecentrum Infectieziekten
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
MER	Milieu-effectrapportage
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MPL	Meetplanleider
NCC	Nationaal Coördinatiecentrum
NCTB	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NCV	Noodcommunicatievoorziening
NEC	Het landelijke project "Netcentrisch Werken"
NN	Nationaal Noodnet
NRK	Nederlandse Rode Kruis
OL	Operationeel Leider
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OvD	Officier van Dienst
PBZO	Preventie Beleid Zware Ongevallen

PCC	Provinciaal Coördinatiecentrum
PCP	Provinciaal Coördinatieplan
PMK	Politiemeldkamer
PRU	Politie Regio Utrecht
RAC	Regionale Alarmcentrale Brandweer
RBT	Regionaal Beleidsteam
ROT	Regionaal Operationeel Team
RGF	Regionaal Geneeskundig Functionaris
RGS	Register Gevaarlijke Stoffen
RIT	Rampen Identificatie Team
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu
RRGS	Risico Register Gevaarlijke Stoffen
SGBO	Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden
UGS	Uitgangsstelling
VER	Veiligheidseffectrapportage
VR	Veiligheidsregio
VROM	Ministerie of minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
V&W	Ministerie of minister van Verkeer en Waterstaat
VWS	Ministerie of minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
Wet VR	Wet op de Veiligheidsregio's
WKR	Wet kwaliteitsbevordering rampenbestrijding
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Wrzo	Wet rampen en zware ongevallen